№ 110 (2610) ■ П'ятниця, 22 червня 2001 року ■ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

Учора від будинку столичної міськдержадміністрації стартував велопробіг по містах-героях Київ—Одеса—Севастополь—Керч—Новоросійськ, присвячений 60-річчю початку Великої Вітчизняної війни.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЦЬОГО ДНЯ

■ *1891 р. На Харківщині народився Петро Лісовий (Свашенко), письменник, публіцист (повісті «Наші слобожани», «За Збручем» та ін.).* ■ *1941 р. Не стало письменника і громадського діяча Степана Тудора («День отця Сойки»).* ■ *1942 р. У Києві відбувся «матч смерті» — футбольна гра між київськими динамівцями та збірною «Люфтваффе». Динамівці перемогли 5:3.* ■ *1946 р. Відкрито Центральний стадіон у Києві.* ■ *1959 р. У Ромнах померла Олександра Деревська, мати-героїня, яка всиновила 48 дітей різних національностей.* ■ *1973 р. У Вашингтоні підписано радянсько-американську угоду про відвернення ядерної війни.*

Парламентська хроніка

На почин — Цивільний кодекс

Ранкове і денне засідання 21 червня

На початку своєї роботи народні депутати визначилися з проведенням наступних днів уряду в парламенті та ухвалили відповідні постанови. У липні буде день уряду щодо підготовки до проведення перепису населення, у жовтні, після парламентських канікул — щодо зайнятості населення.

Проект Цивільного кодексу України (третє читання) був представлений у трьох книгах. Доповідав його народний депутат Василь Онопенко. Після серйозних дебатів кожна книга проголосована окремо і прийнята. Тому висловлювалися побажання, щоб з легкої руки парламентарія така сама доля чекала і на інші кодекси, напрацьовані для розгляду.

(Закінчення на 2-й стор.).

Проти смертної кари

Учора Голова Верховної Ради України Іван Плющ вирушив до Страсбурга (Франція), де на запрошення президента Парламентської асамблеї Ради Європи лорда Рассела-Джонстона візьме участь у першому Світовому конгресі проти смертної кари. Урочисте засідання конгресу відбудеться сьогодні в приміщенні Європарламенту. Участь у форумі беруть глави парламентів країн Європи, повідомляє інформуправління Верховної Ради. Як очікується, буде прийнято звернення до держав світу запровадити мораторій на страту засуджених.

І Буш, і Балкани

Президенти України і Росії Леонід Кучма та Володимир Путін провели телефонну розмову. Російський лідер, зокрема, поінформував співрозмовника щодо результатів своєї зустрічі з президентом США Джорджем Бушем, повідомляє «Інтерфакс-Україна». Під час розмови обговорювалися також проблема Балкан, поточна ситуація й перспективи двосторонніх відносин України і Росії.

Многая літа 3

Поступ незалежності 8-9

Біля стін Рейхстагу 11

Спорт 12-13

ПАМ'ЯТЬ

"НЕ ГОРЮЙ!.."

Час невблаганний. Страшні роки Великої Вітчизняної війни, учасники якої ще живі, ще є поміж нас, датуємо вже минулим століттям, минулим тисячоліттям. Але ми не маємо права забувати тих, хто віддав життя за визволення нашої землі від фашистської нечисті.

Листи, які передав до нашої редакції син росіянина, полеглого на українській землі, написані шістдесят років тому. На одному з них дата: 22 червня 1941 року.

(Закінчення на 7-й стор.).

Спробував і виграв!

Читачам газети змінили дієти

88-річному ветеранові війни севастопольцю Давиду Панасовичу Барулі приз активного передплатника «Голосу України» довелося вручати в Сімферопольському госпіталі інвалідів війни. На його прохання заохочувальний виграш — набір різноманітних рибопродуктів і консервів — лікарі, змінивши дієту, включили до щоденного раціону ветерана. Адже пацієнт уже пішов на поправку. Випишуть скоро, тож вистачить і додому повезти.

(Закінчення на 15-й стор.).

«Made in хата»

Підпільну фабрику взуття виявила податкова міліція у Житомирі. Підошви доставляли з Туреччини, інші деталі — з місцевих ринків. Господар «інофірми», 34-річний житомирянин, навчив ремеслу молодих безробітних — вони й випускали «імпорт». А його співмешканка була «провідним фахівцем з маркетингу і менеджменту» — реалізовувала товар через приватних підприємців.

Податківці виявили ще кілька тіньових підприємств. На одному з них зі спирту й води виготовляли горілку з етикетками Житомирського лікеро-горілчаного заводу. На іншому — до найдешевших вин додавали барвник і розливали у пляшки дорогих вин, повідомляє **наш власний кореспондент Олексій КАВУН.**

Я вам пишу...

Де наші нагороди?

Президент України пообіцяв до 55-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні вручити нагороди учасникам бойових дій. Уже минула і 56-та річниця, а нагород немає.

У вашій газеті за 23 березня 2000 року надруковано інформацію про те, що Кабмін виділив на виготовлення відзнак 2,5 мільйона гривень. То куди ж поділися ці гроші і чому до цього часу ми не отримали нагород?

Петро БЛОХА.

Городище Черкаської області.

P. S. У Краматорську Донецької області з'явився перший в Україні приватний аеропорт

Парламентські слухання

Права і свободи людини: сподівання і реальність

Такою була тема парламентських слухань, присвячених п'ятій річниці прийняття Конституції

Доповідь і співдоповідь, виступи і проект рекомендацій, які затвердить Верховна Рада за підсумками слухань. Усе буденно і традиційно, якби не одна обставина: майже 5 років тому був прийнятий Основний Закон України. Отож ці слухання були своєрідним підсумком втілення його у життя. На жаль, ювілейного настрою бракувало. І не тільки тому, що між сподіваннями й реальністю щодо виконання прав і свобод людини — прірва, але й тому, що слухання проігнорували ті, кому за обов'язком належить права і свободи захищати. У слуханнях не взяв участь Уповноважений Верховної Ради з прав людини. У сесійній залі були відсутні і представники судової гілки влади, і Генеральної прокуратури.

А тим часом Україна вийшла на 7 місце в Європі за зверненнями громадян до Європейського суду з прав людини —у Страсбург лише минулого року надійшло півтори тисячі позовів від наших співвітчизників проти держави України. І не повинно нас утішати те, що попереду в цьому списку такі країни, як Італія, Великобританія чи Франція. Помітна тенденція до зростання числа таких позовів.

Недаремно ті, хто виступав у дебатах, наголошували на тому, що й досі не спрацьовує головний конституційний принцип: держава для людини. І проблема не тільки в тому, що порушуються права громадян на працю, гідну її оплату, охорону здоров'я, але й — наголошували учасники слухань —політичні права: на свободу волевиявлення, свободу слова тощо.

Власне, парламентські слухання — урок для політиків і урядовців, який потрібно засвоїти всім: Конституція працюватиме лише за умови неухильного дотримання її положень усіма без винятку. І гілками влади, і громадянами нашої держави.

Володимир КОРОЛЮК.

На почин — Цивільний кодекс

Ранкове і денне засідання 21 червня

(Початок на 1-й стор.).

У цілому з пропозиціями Президента сесія ухвалила Бюджетний кодекс України, у другому читанні — проект Господарського (Комерційного) кодексу України, а також прийняла постанови: про Основні напрями бюджетної політики на 2002 рік (шлях для роботи над держбюджетом-2002 відкритий) та про проведення спеціального засідання Верховної Ради 22 червня 2001 року — в день 60-річчя початку Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років; закон про рішення Президента України про допуск підрозділів Збройних сил інших держав на територію України в 2001 році для участі в багатонаціональних миротворчих навчаннях.

До перерви народні депутати 266 голосами прийняли в другому читанні закон про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України». Однак ліві фракції не погодилися з результатами голосування, мотивуючи це тим, що відповідні документи були

роздані лише перед початком сесії і не всі могли з ними уважно ознайомитися. Конфліктна ситуація вилилася в блокування трибуни. Погодилися повернутися до цього питання на вечірньому засіданні.

Сесія прийняла постанову про надання згоди на звільнення О. Завади з посади голови Антимонопольного комітету України, який перебував на ній сім років, і погодилася призначити на цю посаду народного депутата Олексія Костусєва. Народного депутата Олександра Волкова обрано членом Комітету ВР у закордонних справах, а народні депутати Леонід Гусак і Василь Чаговець поповнили ряди фракції «Регіони України».

Анатолій КАРАСЬ.

Виявіть толерантність

Перший заступник Голови Верховної Ради України, лідер Соціал-демократичної партії України (об'єднаної) Віктор Медведчук висловив занепокоєння протистоянням, яке склалося в Україні навколо візиту Папи Римського Івана Павла ІІ.

— Ми глибоко шануємо Папу не тільки як духовного лідера католицького світу, але й як одну з найвидатніших постатей нашої епохи, що знаходить шляхи до порозуміння і примирення людей різних віросповідань і культур, — зазначив Віктор Медведчук. — Адже саме Папа Іван Павло ІІ був першим з ієрархів католицької церкви, який вибачився перед православними за скоєні католиками проти них злочини, першим, хто стояв з іудеями біля Стіни плачу, першим, хто ввійшов до мусульманської мечеті.

Нарешті, ми цінуємо єдиного в історії Папу-слов'янина, що став в очах інших народів уособленням духовних цінностей слов'янського світу.

Україна є багатонаціональною та багатоконфесійною країною, значну частину населення якої становлять люди католицького віросповідання. З усіх цих причин ми вітаємо візит Папи і вважаємо його вельми корисним для України.

З другого боку, в Україні, на жаль, ще не вирішено багато проблем у стосунках між православною та католицькою церквами, що накопичувалися упродовж століть, особливо в роки більшовицького атеїзму. Тому можна зрозуміти і позицію Української православної церкви (в єдності з Московським патріархатом), яка вважає більш прийнятним, щоб візиту Папи передувало розв'язання головних проблем між церквами.

Звертає на себе увагу той факт, що священноначалля православної церкви обмежилося з цього приводу коректним листом до Папи з викладенням своєї позиції і непричетне до дій церковних радикалів, які влаштовують гучні мітинги протесту проти візиту.

Віктор Медведчук закликав тих громадян України, які негативно ставляться до візиту Папи, рахуватися з почуттями більшості своїх співвітчизників, що його вітають, виявити толерантність, традиційну для нашого народу, та відмовитись від екстремістських проявів, які в очах світу ляжуть ганьбою на нашу країну.

Фотофакт

Учора в Києві православні християни, які виступають проти візиту в Україну Папи Римського, пройшли від Києво-Печерської лаври до Верховної Ради, адміністрації Президента, Софійської площі, апостольської нунціатури, Покровського монастиря.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Звернення депутатського об'єднання на підтримку традиційних конфесій до Президента України Л. Кучми, Предстоятеля Української православної церкви Блаженнійшого Володимира, митрополита Київського і всієї України, і Святійшого отця Папи Римського Івана Павла ІІ з приводу його візиту до України

Депутатське об'єднання на підтримку традиційних конфесій України підтримує прагнення державних структур і громадських організацій до демократизації церковно-державних відносин, розвитку міжконфесійного діалогу і співробітництва, зміцнення справжньої, а не вдаваної свободи совісті.

Візит глави Римо-католицької церкви в Україну міг би стати важливим етапом у подоланні багатовікових міжцерковних суперечностей, встановленні миру і злагоди між православними і католиками в незалежній демократичній державі. Щоб візит не став яблуком міжконфесійного розбрату в Україні, мали потурбуватися передусім його організатори і з боку державних установ, і з боку католицьких організацій України. Однак заявлена програма перебування Понтифіка в Україні і «специфічна» підготовка до візиту викликають тривогу і здивування і вже призвели до небажаних результатів: найбільша історична канонічна конфесія країни — Українська православна церква — оголосила про свою відмову брати участь у будь-яких заходах, пов'язаних з візитом, а православні общини України розпочали протестні акції з пікетуванням держустанов і представництва Ватикану.

У нас викликають стурбованість допущені під час підготовки візиту порушення Конституції і законів України в сфері церковно-державних відносин. Україна — світська держава, в якій згідно з Конституцією церква відокремлена від держави. За своїм статусом візит Понтифіка є державним. Державна його частина обмежена зустріччю Понтифіка в Бориспільському аеропорту, «візитом ввічливості» до Президента і зустріччю з діячами політики, бізнесу і культури. Однак існує ще й пастирська частина його візиту, що полягає в проведенні мес і літургій на льотному полі «Чайка» під Києвом і у Львові. Стаття 24 Закону України «Про свободу совісті і релігійні організації» суворо вноромовує закордонним наставникам і пастирям виконання релігійних обрядів «лише в тих релігійних організаціях, за запрошенням яких вони прибули». Іншими словами, Папа може проводити меси лише серед єдиновірців, тих декількох тисяч киян, членів католицьких і уніатських общин, що запросили його, але не серед усіх киян. Залучення їх (300 тисяч!) до участі в католицьких (як і будь-яких інших) обрядах —позазаконне. Участь у цьому залученні державних структур — позазаконна вдвічі. Держава не наділена правом підтримувати і фінансувати місіонерську діяльність.

Згідно з Конституцією в Україні школа відокремлена від церкви, світський характер освіти закріплений у статті 6 Закону «Про свободу совісті і релігійні організації». На підставі цього положення в школах і вузах заборонені відправлення релігійних обрядів і релігійна агітація. Однак організаторами візиту, за потурання Міністерства освіти і науки, тисячі студентів в обов'язковому порядку залучають до участі в уніатських і католицьких релігійних обрядах.

Стаття 6 Закону стверджує, що держава «не фінансує будь-яку діяльність» релігійних організацій. Тим часом на організацію візиту вже пішли мільйони бюджетних гривень, хоча серед платників податків країни католики становлять лише невелику частину.

Порушення законів організаторами папського візиту створює небезпечний прецедент. Відніні всі 80 зареєстрованих конфесій країни мають право вимагати такої ж заповзятої участі держави (бюджетного фінансування, надання готелів, транспорту, охорони, льотних полів, студентів тощо) в організації візитів в Україну їх пастирів, наставників і проповідників.

Візит у тій формі, в якій він здійснюється, не лише не сприяє зміцненню міжконфесійного діалогу між католиками і православними в Україні, а й відкидає його на багато десятиліть назад. Дві канонічні церкви країни — Римо-католицьку і Українську православну — пов'язує багатовікова і трагічна історія. Неодноразовим розоренням і руйнуванням піддавалися міста, православні храми, монастирі. Жертвам уніато-православних війн нема рахунку: гинули вищі ієрархи Православної церкви, священнослужителі і захисники віри і православних святинь, практично була знищена давня православна культура (зникла київська школа іконопису, давні рукописи і книги вивозили або спалювали як «єретичні», тому свою історію і культуру ми відновлюємо за списками, що збереглися в північній Русі). Не менш жорстоко ставилися до католиків і уніатів запорозькі козаки, руйнуючи і спалюючи костьоли під час повстань. Взаємна ненависть продовжувалась і після козацьких воєн: антипапські твори Тараса Шевченка були прокляті й публічно спалені католицькими монахами у Ватикані.

Нехтування власної історії і культурного спадку не робить честі жодній державі. Робити вигляд, неначе нині православно-уніатських конфліктів (масові захвати уніатами, на порушення міжцерковних угод, православних храмів в Західній Україні) взагалі не існує, не враховувати позиції Української православної церкви — все це може призвести до різкого загострення міжцерковних відносин в Україні. Давні і нинішні образи і взаємні претензії мають долатися шляхом діалогу між церквами, відновленням братніх відносин між православ'ям і католицизмом.

Ми закликаємо Президента України Леоніда Даниловича Кучму, Предстоятелів церков-сестер — Святійшого отця Папу Римського Івана Павла ІІ і Блаженнійшого Володимира, митрополита Київського і всієї України, — здійснити необхідні кроки до того, щоб майбутній візит відбувся лише після розв'язання основних міжцерковних суперечностей, проводився в рамках національного законодавства, не був радістю для одних і приниженням для других, а став віхою на шляху до міжцерковного миру і злагоди в Україні.

(Звернення підписали 123 народні депутати.)

Геннадію УДОВЕНКУ — 70!

Шановний Геннадію Йосиповичу!

У пору щедрого літа і зеленого буяння садів, коли Бог і природа обіцяють обдарувати добрим врожаєм, немов закликаючи українців об'єднатися заради миру, злагоди і добробуту, заради розвитку власної держави, зустрічаєте Ви свій достойний ювілей.

І хоч позаду значний життєвий шлях через наполегливу працю, успіхи, здобутки і визнання, а інколи невдачі і втрати, та молодо і завзято б'ється серце, народжує нові ідеї гострий розум, а неспокійна вдача змушує Вас активно включатися у вирішення найбільш складних політичних, соціальних та економічних проблем України.

Тривала дипломатична діяльність, відповідальний обов'язок керівника Народного руху України та Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин засвідчили високий рівень професійного дипломата та відповідального політика, для якого найвищими критеріями є честь, гідність і добробут Вітчизни.

Тож, вітаючи з днем народження, зичу Вам радості і щастя, здоров'я і достатку, сімейного добробуту та затишку, вірних і щирих друзів!

Хай Ваша висока мрія про вільну, заможну і демократичну Україну стане нашою близькою і щасливою реальністю!

З повагою, Голова Верховної Ради України І. ПЛЮЩ.

м. Київ, 22 червня 2001 року.

Многая літа, Ваша Високоповажносте!

«У ситуації, яка нині склалася в Україні, потрібні не такі лідери, які, відстоюючи власну непомильність, нездатні знайти спільну мову з іншими політичними силами, а такі, котрі здатні поставити під сумнів власну непомильність і визнати певні істини і цінності за партнерами. Дивлячись під таким кутом зору, у час творення загальноукраїнської коаліції, постать Удовенка може відіграти історичну роль».

Богдан ГОРИНЬ.

Аксіоматичне, що усталений авторитет держави, особи чи просто якогось справи формується на позитиві. Стверджувати, що молодій українській державі у цьому пощастило, було б явним перебільшенням. До незалежності ми прийшли під знаком Чорнобиля, а до її 10-ї річниці під знаком «касетної справи», що не тільки негативно вплинула на імідж країни, але й затьмарила, на жаль, ті ще нечисленні здобутки, що мають місце. І суть тут не у відсутності.. наших українських перемог, а у відсутності вміння у нас самих ті перемоги бачити, прогнозувати та примножувати, формуючи отой такий жаданий для молодої демократії позитивний імідж. І однієї любові до України тут явно замало, потрібне ще відчуття національної гідності, національної самоповаги, а головне — національного інтересу, що власне і притаманно державним політичним націям. Твердження, що у нас із цим усе так безнадійно, на щастя, не цілком правильне. За роки незалежності в Україні викристалізувалася когорта особистостей, які доклалися до формування української перспективи, яка є реальною, оскільки ґрунтується на позитивах. На чільному місці серед них — ім'я Геннадія Удовенка.

Не так давно, якихось 50 років тому, Шарль де Голль проголосив: «Франція перш за все!», відкривши тим самим романтичну і величну епоху патріотизму та сподвижництва, що вивела країну у члени «великої сімки». До речі, ніхто ту епоху у Франції не тільки не відміняв, але й не думав робити цього. У виснаженій тривалою бездержавністю Україні все чомусь намагалися зробити навпаки. Не минуло й місяця після трагічної загибелі Героя України В`ячеслава Чорновола, як в одному з вітчизняних видань один собі журналіст із якоюсь девіантною радістю сповістив, що, мовляв, ота смішна романтична епоха нарешті закінчилася. Де вже тут говорити про якісь європейські стандарти чи просто людські імперативи! Для того журналіста якась епоха таки справді скінчилася, для Руху ж і для України — ні!

Очоливши Народний рух у непростий і навіть трагічний для нього час, Геннадій Йосипович Удовенко не тільки виконав заповіт Чорновола і відстояв партію, а й примножив її потенціал, що було особливо знаще на фоні роздрібленої національної демократії. Рух зріс як державотворча сила, включивши у сферу своєї діяльності і захист національного товаровиробника на законодавчому рівні, і розвиток легкої промисловості та національної енергетики, і патронат над майбутнім держави, яким є діти.

Симптоматично, що коли рухівці освоювали ази виконавчої дисципліни, запровадженої головою — ексміністром, українське суспільство нарешті осягнуло доробок Удовенка—дипломата, в тому числі і завдяки Удовенку — публічному політику. Його динамічне сходження у цій іпостасі — ще один доказ тому, що талант, помножений на самовідданість, можуть творити чудеса.

Неймовірно, але людина, яка із вершин дипломатії, що зветься компромісом можливого, керувала Генеральною Асамблеєю ООН, формувала засадничі принципи українсько-російського договору та вводила Україну до Ради Європи, виявилася безкомпромісною до антидержавних проявів, захисту національних прав та інтересів українців, чи то закордонних, чи своїх, як от гурту «Самостійна Україна».

І чи не можна пояснити цей феномен Геннадія Удовенка іншим феноменом, ймення якому — Україна, із невеликим уточненням: він дальше бачить перспективу молодої держави і краще вміє її наблизити? Саме задля неї, тієї української перспективи, розпочався процес об'єднання Руху та формування ширшої коаліції національно-демократичних сил. У ході цього процесу навіть не занадто заангажовані політикою розуміють, що без дипломатії Удовенка тут не обійшлося, як і те, що не обійдеться без неї і далі.

***

За два роки, що Ви з Народним рухом, шановний Геннадію Йосиповичу, ми разом долали українську Говерлу і «Говерлу» української політики, причому Ви завжди йшли до кінця, виконуючи волю партії. За ці два роки Ви, здається, не мали вихідних, а ми часу, щоб подякувати Вам за Вашу Велику Людяність — найголовніший із позитивів, що обернувся нищівною поразкою для Ваших малочисельних опонентів та великою перемогою для однодумців. Дозвольте подякувати Вам за те, що за весь свій великий життєвий шлях Ви ніколи не пройшли повз людей: тих, що під стінами Верховної Ради, у шахтарському містечку чи степовому селі. Дозвольте подякувати Вам особисто і за те, що немічний і вже здавалося б нікому не потрібний в Україні Патріарх Мстислав, свої останні Великодні свята провів у теплому затишку Вашої оселі...

У світі Вас називали Ваша Екселенціє, пане Президенте Генеральної Асамблеї, Ваша Високоповажносте, називаючи поруч із Вашим іменем ім'я України, а отже, і всіх нас. До тієї великої самоповаги, що визначає рівень політичної нації, тривалий шлях, однак орієнтири — очевидні. Тож многих Вам літ, Ваша Високоповажносте, і нехай Українська держава Вашої мрії стане реальністю на Вашому віку!

Лілія ГРИГОРОВИЧ,
член Народного руху України,
народний депутат України.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Внести до Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 37, ст.237; 1999 р., № 38, ст.349; 2000 р., № 13, ст.104) такі зміни:

1) пункт 7 статті 2 викласти в такій редакції:

«7) для платників збору, визначених пунктом 8 статті 1 цього Закону, — кількість вироблених ними тютюнових виробів (крім тих, які експортуються), що підлягають продажу, обміну на інші товари (продукцію, роботи, послуги), безоплатній передачі або з частковою їх оплатою, в тому числі своїм працівникам, та кількість тютюнових виробів, що ввозяться (імпортуються) на митну територію України»;

2) пункт 9 статті 4 викласти в такій редакції:

«9) для платників збору, визначених пунктом 8 статті 1 цього Закону, — 1,5 гривні за 1000 шт. сигарет без фільтру та 2,5 гривні за 1000 шт. сигарет з фільтром».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

3. Кабінету Міністрів України в місячний термін встановити порядок сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування на виробництво та імпорт тютюнових виробів аналогічний порядку та термінам сплати акцизного збору на тютюнові вироби, який визначений Законом України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби».

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
24 травня 2001 року.
№ 2452-III

! У номер

■ *Київ*

Вето — крайній засіб

Відкриваючи перше засідання Консультативної ради з питань співробітництва Кабінету Міністрів України і парламенту, Голова Верховної Ради Іван Плющ зауважив, що питання співпраці між законодавчою і виконавчою гілками влади турбує українське суспільство усі 10 років незалежності. Тому ВР з надією відгукнулася на пропозицію Прем'єр-міністра створити Консультативну раду для прийняття узгоджених політичних рішень з питань розбудови держави.

«Останнім часом, — сказав Іван Плющ, — кількість законів, на які накладається вето, збільшилася. Консультативна рада, зокрема, допомагатиме, щоб вето застосовувалося як крайній засіб».

Прем'єр-міністр Анатолій Кінах наголосив, що всі гілки влади повинні крок за кроком працювати над спільними підходами до насущних проблем, які стоять перед країною.

На першому засіданні було обговорено проект положення про консультативну раду; йшлося також про заходи уряду з реалізації пропозицій і зауважень, висловлених народними депутатами під час давання згоди на призначення Анатолія Кінаха на посаду Прем'єр-міністра; про розгляд запитів народних депутатів за період роботи шостої та сьомої сесій ВР, що надійшли на адресу Кабміну; про перелік законопроектів, які потребують прийняття рішень до кінця сьомої сесії; про основні напрями бюджетної політики 2002 року.

До Консультативної ради ввійшли керівники Верховної Ради, Кабміну, фракцій, комітетів ВР.

■ *Сімферополь*

Сесія на тлі кулачних боїв

Верховна Рада Криму ухвалила звернення до Президента України з проханням дати згоду на відставку Прем'єр-міністра автономії Сергія Куніцина. Під час бурхливих дебатів у хід пішли навіть кулаки.

Депутати розпалилися навколо питання про звіт Ради Міністрів АРК і виконання бюджету. С. Куніцин заявляв, що це питання за Регламентом не може сьогодні розглядатися. Однак Голова ВР Леонід Грач незворушно ставив його на голосування. Коли напруга досягла кульмінації, депутати кинулися в бійку. Кілька з них отримали легкі поранення, а виконуючому обов'язки віце-прем'єра Олександру Рябкову так дісталося від першого секретаря Феодосійського міськкому Компартії Анатолія Сіткова, що знадобилася навіть медична допомога.

Противники кримського уряду стверджують, що за звернення до Президента з проханням дати згоду на відставку прем'єра проголосувало 55 парламентаріїв. Однак інші депутати запевняють, що в залі було всього 49. І нагадують: у зверненні є посилання на лютневе рішення ВР Криму, яке суд визнав незаконним.

Сергій Куніцин заявив, що прагнення прибрати його та уряд має суто політичні й майнові причини. Адже нині триває приватизація санаторно-курортного і паливно-енергетичного комплексів півострова. Опонент прем'єра Леонід Грач переконує, що політичних мотивів відставки Сергія Куніцина немає, повідомляє *наш власний кореспондент Віктор ХОМЕНКО.*

■ *Фотофакт*

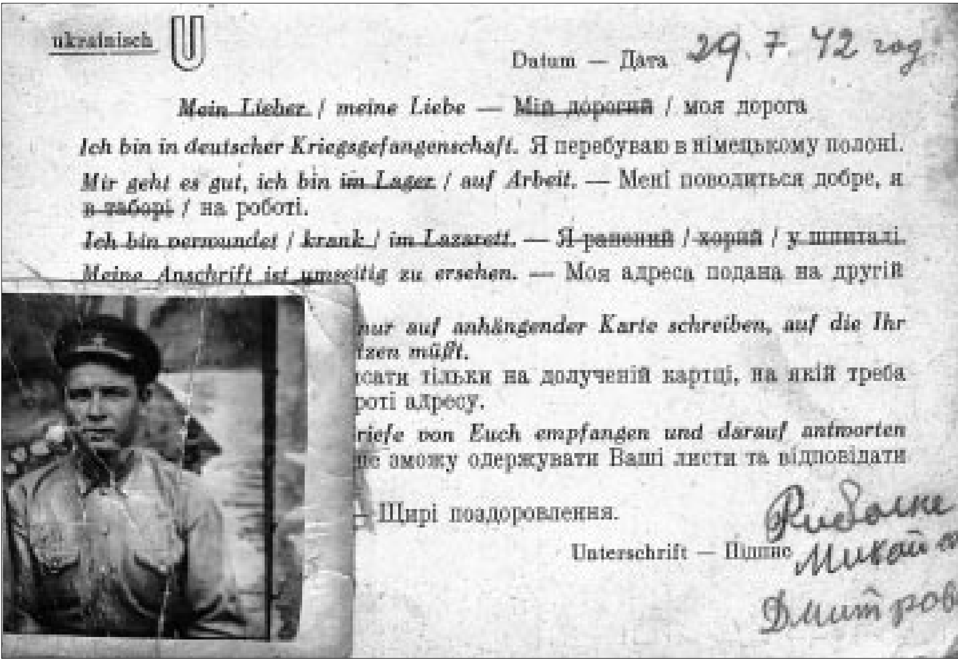
Міністр з надзвичайних ситуацій Василь Дурдинець вручив почесні нагороди учасникам гуманітарної місії в Індії у лютому 2001 року.
На знімку: *відзнаку «За відвагу в надзвичайній ситуації» отримує медсестра Наталя Матушко.*

Фото Сергія ГУТІЄВА (Укрінформ).

Про що не писав Юстас Алексу

Кіношна істина: в час війни в тилу німців наші люди спілкувалися тільки шифром. І писав Юстас Алексу, а в разі чого шифровку з'їдали, і ауфвідерзеєн! Було й таке. Але здебільшого під окупацією листувалися відкритим текстом. Звісно, за лінію фронту листи не ходили. А писали багато: остарбайтери, полонені й просто обивателі. А в нашому кіно-уявленні про тогочасну пошту істинно лиш одне: більшість тих листів якщо й не з'їдено, то просто спалено пізніше — щоб не спокушати радянські компетентні органи. А шкода, бо історична та літературна вартість тої епістолярії унікальна. Але пропало не все. Дещо розповів нам про це київський філателіст Віктор Могильний.

ukrainisch U
Datum — Дата 29.7.42 год
Mein Lieber / meine Liebe — Мій дорогий / моя дорога
Ich bin in deutscher Kriegsgefangenschaft. Я перебуваю в німецькому полоні.
Mir geht es gut, ich bin im Lager / auf Arbeit. — Мені поводиться добре, я в таборі / на роботі.
Ich bin verwundet / krank / im Lazarett. — Я ранений / хорий / у шпиталі.
Meine Anschrift ist umseitig zu ersehen. — Моя адреса подана на другій
...nur auf anhängender Karte schreiben, auf die Ihr
...сати тільки на долученій картці, на якій треба
...роті адресу.
...riefe von Euch empfangen und darauf antworten
...зможу одержувати Ваші листи та відповідати
...Щирі поздоровлення.
Unterschrift — Підпис Рибалка Михайло Дмитрович

«Гриша робе на пошті...»

В окупованій Україні була мережа фельдпошти для військових та дінстпошти (поштова служба) для цивільних потреб. Перший дінстпоштамт у Києві відкрили вже восени 41-го року (Хрещатик, 5) — тільки для німців. Потім на Фундуклеївській, 44, з'явився ще один, усього їх стало 17. Звісно, окупантам було б менше клопоту, аби ми зовсім не листувалися, але як господарювати без пошти? Тому, поряд з німецькою, був і сурогат української пошти, про що свідчить рядок з листа, поданого нижче: «Гриша робе на пошті...». Влітку 42-го року, щоб нові раби не боялися їхати до Німеччини, головний гітлерівський вербувальник робсили Фріц Заукель (повішений потім у Нюрнбергу) видав розпорядження № 4, пункт «Е»: «Забезпечити листовне та пакункове сполучення іноземних робітників з родинами на батьківщині». Звісно, під контролем! У Берліні була спеціальна перевіряльня, її 4-тисячний штат працював цілодобово. Та й було над чим — наші дівчата на язик гострі. 19-річна Софія Задорожна писала додому: часто бомблять союзники, тому спимо мало, а вранці йдемо на фабрику «шити кухвайки для людей, котрі на фронті убивають наших дорогих братів та кавалерів. Отак нам живеться у цій блядській Німеччині!» Отже, крамола часом проскакувала. А німецька пунктуальність інколи підводила: в колекції В. Могильного є лист, що йшов із Києва до Сквири... через Берлін!

«І для нас паска печеться...»

Цікавий факт: у Берлінській перевіряльні один лейтенантик-цензор підробляв тим, що виписував з листів остарбайтерів найколоритніші рядки і посилав ті виписки знайомому професорові-фольклористу. Таких виписок набралося тисячі півтори. А могло бути набагато більше. Ті листи сповнені такого живого й потужного драматизму, який здебільшого не під силу нашим літераторам та історикам. Ось що влітку 43-го писала з Солоного на Дніпропетровщині якась дівчина своїм дядькові й тітці, що жили в Києві на Басейній, 1/3: «...Маня січас хвора, дід уже поправився. Люба тепер робе як проклята, Гриша робе на пошті, а я в молошній, мати дома варе їсти, батько робе на старому місці. У нас січас на кватирі чех-поліцай, хороший парень молодий, який нам всігда стає у пригоді. Дядю і тьотю, привезіть маленьку сестричку Світланку. Тьотю, підходять мої годи, у Германію будуть брать 26-й і 27-й год. Дуню дядi Гриші ми вже давно вирядили, а тепер і нам паска печеться. Привіт всім».

Вона хотіла побачити маленьку сестричку, бо «...і нам паска печеться». Хто нині зуміє так сказати?

«Мамо, мамо, мамо...»

Цього листа кинуто в поштову скриньку весною 43-го в Києві десь коло Сінного базару: «Добрий день, тато, мама, сестри й брати. Я жива й здорова, чого й вам бажаю. Я січас знаходюся в Києві. В Київ нас приставили у четвер увечері. В 12 ч. ночі нас перевели в лагер. У п'ятницю нам була баня. У суботу була комисія і всіх признали здоровими. Коли буде одправка, я не знаю. Прошу вас, щоб ви не журилися, ми всі дівчата вмісці, бачимося з товмацькими хлопцями. Ми добралися благополучно, всі сумки нігде не ділися, так що все в порядку у нас, не журіця і не плачте, бо нам тут весело. Відколи виїхали з Шполи, ніхто ні разу не заплакав. І прошу вас, щоб ви не плакали. Передавайте привіт від усіх дівчат матерям й усім дівчатам на Круківці. Досвідання, Маруся».

Ще одна Марія (Михайленко) писала весною того самого року з-під Дуйсбурга до Дзендзеліївки на Уманщині: «Добрий день, моя дорога, ніколи незабутня мамуся. Мамо, коли ти пишеш мені листи, я не можу, які вони мені жалкі та любі. Пройшло уже дві весни, яких я не бачила вдома. Процвіли вони мимо, проходять тихо, без молодих материних дочок, яких забрали од своїх матусь далеко на чужу землю. Мамо, ти одненька як палець, ні помогти, ні заговорити немає кому. Я була одна у тебе, і ту одірвали од тебе. Чого я не могла робити з тобою? Прибутки всьоравно їщли б для них. Тільки кожен день обличчя обливаю слізьми, бо їм роби, так ще й не догодиш, щоб так на це їхні діти перейшли. Ой як тяжко, хоч де хоч дінься. Я, щоб тебе, мамуся моя, ще хоч разок побачити, то я і вмирати согласна була б. Посадила барбурису і не довелося побачити квіток його. Мамо, напиши, чи сливки не посохли, чи буде в цьому році фрукта. Мамо, якби хто сказав, коли війна кончиться, коли я поїду до своєї мамусі...»

І ще одна Марія (Євтушенко) тоді писала на Тальне, зворотня адреса нерозбірлива: «Тату і Мамо, я роблю у хазяїна, у нього 9 корів, 2 коней і 9 свиней. Тут ще робить один француз, якому 38 років. Я, мамо, не дою корів, а доїть хазяйка, я тільки подаю їсти і в полі роблю. Вже прорвали і підгорнули буряки й картоплю. Тату і мамо, не плачте за мною, як буду жива здорова, то колись вернусь. Тату і мамо, мені тут дають їсти 4 рази, і все що хоч. Я вже, мамо, поправилась тут. Тату і мамо, мені тут хазяйка дала чулки, кохту плетену і хвартуха і платить 15 марок у місяць. Тату і мамо, не плачте за мною і не журіця».

Весною 43-го якась дівчина з Дрездена вітала з Великоднем маму Степаниду, що жила в Києві на Борщагівській, 5, кв. 20. На листі дві помітки київського поштаря: «23.05 нема дома», «24.05 нема дома». Але лист, мабуть, одержали, бо весь він залитий фіолетовими сльозами. Хто зна, чи вижила та дівчина після того, як американці в прах розбомбили Дрезден?

«Тебе незабуваємий Вася...»

А цей лист ішов з Вільхівців (Звенигородщина) до Старих Ковраїв (Іркліївщина): «Добрий день, Марта! З привітом, Тебе незабуваємий Вася. Нарешті, сьогодні одержав від тебе довгожданну вість, з радістю і великим захопленням читаю твої новості, висловлені на цьому листочку. Я зараз там, де й раніше, живу життям, порівнюючи з теперішнім часом, непоганим. Змін в особистому житті нема — одинокий, на чужині, часто згадую Тебе, а ще більше говоримо за Тебе з Максимом Леонтійовичем (ветфельдшер), як я, так і він дуже хорошої думки за Тебе. Марта! Для мене було б великим щастям, тільки в мирний час, зустрітися з Тобою. Чи буде це, сам не знаю. Дуже гарно було б, щоб не забувала мене, будь однією, а я ждатиму нової зустрічі з Тобою. Пишу це третю відкритку, не будь твоєї сьогоднішньої, вважав би, що немає дома або забула. Пиши, не забувай мене, привіт матері, брату, Михайлові, сім'ї Шевченкових. До побачення, кріпко тисну руку. Пиши».

Лист цей мусив лиш перелетіти Дніпро. Але Марта його не отримала: був початок осені 43-го, на тім боці Дніпра вже стояли наші танки, пошта туди не ходила, і лист осів у Києві. Прізвище Марти — Волощук, а Васі — Овсієнко. Він, схоже, був добрий хлопець, хоч і схильний до високого стилю («Тебе незабуваємий!»). Дуже хочеться вірити, що вони таки зустрілися.

«Кадась увидимся....»

Військовополонені одержали дозвіл листуватися в кінці липня 42-го року. Радянська історія мовчить про ці цікаві документи. Спершу, щоб полонені не писали зайвого, їм роздавали готові віддруковані бланки, де лишалось закреслити зайве й підписатися: «Мій дорогий/ Моя дорога! Я перебуваю в німецькому полоні. Мені поводиться добре. Я в таборі/на роботі. Я ранений/хворий/у шпиталі. Моя адреса на 2-й сторінці. Щирі поздоровлення! Підпис: Рибалка Михайло Дмитрович, № 114564, штаммлаг ER-XIII-А» (адресовано в с. Бобрицю, Київщина). Згодом з'явились бланки, де полоненим уже дозволено писати власноруч 10 (не більше) рядків. Ось такий лист від 25.09.43, що прийшов у Юрківці на Київщині від Андрія Сакуна, табірний номер 4440 (правопис збережено): «Добрий день, дядя Кихвер, пише вам известний небож Андруша. Дядя, я пока жив и здоров, чиво и вам пожилаю, привет Фодару, жене, Лукери, Дядине. Желаю всиво найлучшого. Ищо привет Марини. Дядя Кихвер, жизня очень хороша, може кадась увидимся. Пишіть. Досвиданя».

Зольдат Гриша пише на Байкову гору

Табірна «жизня» була зовсім не «очень хороша», і дехто з тих нещасних, щоб вижити, ставав «зольдатом». Їхні листи не менш драматичні, ніж листи остарбайтерів. Ось 20.09.43 пише батькам «зольдат» Пліщенко (фельдпошта 34282): «...Напишіть, як живете, як ваше становище дома і в селі. Як там, грому нема, ілі вірніше чи дощі не йдуть? А у нас уже з тиждень летять журавлі і цигани йдуть і йдуть десь на Житомир. Якщо можна, приїдьте хтось із села. Ваш син Гриша». Ще один «зольдат Гриша» (фельдпошта 10231) пише до Києва, на Байкову гору: «Письмо пущено 14/9/43. Здрастуй дорогая Лидочка я доехав харашо и пока нахожус на старом месті. Лідочка передай привет от меня мами, Оли, Тони, Саши, Федору, Миши и моей дочке Светланочке. Лидочка поцелуй за меня ее крепко. Жду ответа как соловей лета. Гриша».

Орфографія і географія

Воєнний побут уявляється спрощено, але ці листи перевертають таке уявлення. Ось узимку 43-го пише з Бабельсберга до Києва, родичці, на Велику Підвальну, якийсь Томашевський (видно, білоемігрант, бо правопис ще з ятями): «...Мое письмо к тебе вернули, так как меня приняли за рабочего с востока, а этим разрешается писать только открытки с оплаченным ответом. Я, конечно, поднял протест, и письмо было вторично отправлено. Согласна ли ты, чтобы я на переданные мне для Адама Адамовича 5000 марок купил всяких предметов (брошь, пудру, колец)? Думаю, что это помогло бы тебе в твоем существовании...»

А згаданий на початку статті лист (що йшов з Києва до Сквири через Берлін) теж своєрідний: там згадують про якогось родича, що вийшов пішки з Одеси, дійшов до Сталінграда, там був пограбований і подався далі на Астрахань. Усе б нічого, але ж Сталінград — по той бік фронту! Очевидно, для декого це не було проблемою. Приміром, А. Любченко згадує в щоденнику про якогось аспіранта Хоменка, котрий 41-го року евакуювався з Києва до Уфи разом з Павлом Тичиною. Але, побачивши, як академік Тичина стоїть у черзі за вівсяним киселем, Хоменко перетнув фронт і опинився знов у Києві! Київ теж голодував, і хто зна, куди ще подався той Хоменко.

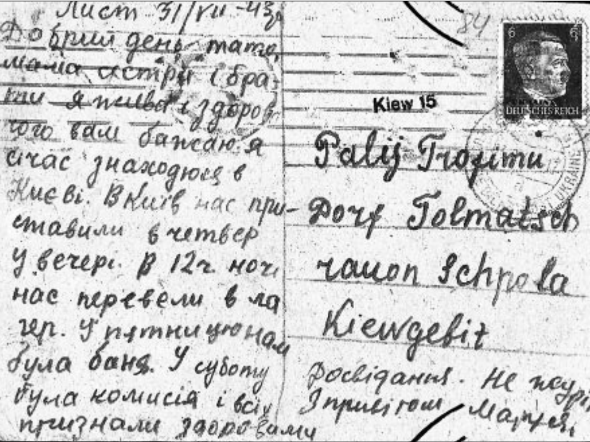
В. Могильний розповідає так само нехрестоматійну історію. Його батько Микола, радянський офіцер, потрапив у полон у 41-му, зумів вийти на волю, але щоб жити в окупованому Києві й отримувати хлібні картки, треба було «прикріпитися» на роботу. Йому, комуністові, допоміг прикріпитися колишній петлюрівець! А потім петлюрівець помер, і Микола пішов у партизани.

Вітько ще не вмів писати

Віктор Могильний, з колекції якого взято оці кілька листів, — корінний киянин. На початку війни йому було п'ять літ, писати він ще не вмів. Він жив тоді на Чоколівці з дідом і бабою. Мама служила зенітницею. Перший лист від неї прийшов аж у 44-му. Написали відповідь, але мама її не одержала, загинула. Батько загинув у партизанах, а звідти додому не писали. Можливо, пристрасть Віктора Могильного до історії пошти — якраз звідси, з бажання отримувати з війни ті листи, яких йому, малому, колись одержати не довелося.

Підготував Віталій ЖЕЖЕРА.

Лист 31/VII-43 г.
Добрий день тато, мама, сестри і брати. Я жива і здорова, чого вам бажаю. Я січас знаходюся в Києві. В Київ нас приставили в четвер увечері. В 12 ч. ночі нас перевели в лагер. У пятницю нам була баня. У суботу була комисія і всіх признали здоровими
Kiew 15
Palij Trofim
Dorf Tolmatsch
raion Schpola
Kiewgebit
Досвіданя. Маруся

Postkarte mit Antwortkarte
НА УКРАЇНУ
Київська область Шполянськ.
р-н станція Шпола
село Товмач Бобиру
Фадею Григоровичу
Добрий день мої рідні...

Поправка шукає Суркіса

Випускники 41-го

Андрій Терентійович Поправка просто не міг не запам'ятати 22 червня 41-го року. Бо саме того дня він востаннє у своєму житті грав у волейбол.

Це було в селі Поділ Великобагачанського району на Полтавщині. Тієї неділі вони, випускники десятирічки, прийшли одержувати атестати. Директор щось затримувався в кабінеті, от хлопці й узялися за м'яч і грали у волейбол у шкільному дворі. Аж тут директор вийшов і сказав: «Діти, війна!». Діти подалися до військкомату, звідки, вже в кінці літа, пішки пішли до місця призначення. Але не дійшли, бо танки Гудеріана під Лохвицею замкнули кільце. На фронт Андрій потрапив у сорок третьому, і в перших же боях на Дніпрі його накрило міною. Він повернувся додому з вісімнадцятьма осколками в тілі й без лівої руки.

У волейбол, звісно, більше ніколи не грав. Може, тому й досі ставиться до життя з нерозтраченим спортивним азартом. Непосидючий — мов дзига. Де лиш його не носило, чого лиш він не робив! Працював і редактором газети. І навіть у тюрмі встиг посидіти: по війні був колгоспним бригадиром, орав на коровах, а на ярмо для корів потрібне дерево, і він позичив вербу в одної баби, а розрахувався колгоспним сіном, а хтось доніс, от він і загримів до тюрми — однорукий! Якийсь час, як сам каже, «на Ставропіллі пас овець разом з Мишком Горбачовим». А потім повернувся на Полтавщину. Каже: «Я, коли почув, що Мишко Горбачов переїхав до Москви, то зразу собі подумав — треба на землю вертатися, бо інакше не проживеш!».

Але ж відомо, як воно нині на землі хазяйнувати: ще років зо три тому дід Поправка, згадвши повоєнний досвід, орав власну земельку власною коровою! Потім таки придбав собі коня.

Наша газета колись вже писала про нього. Але Поправка — це сюжет з продовженням, про нього завжди є що новенького написати, навіть їздити до нього на Полтавщину не треба, він час од часу сам буває в Києві, в пошуках правди. Головний його клопіт — машина. Тепер не випускають машин з ручним управлінням для інвалідів. Отож, дід навчився їздити на нормальній машині. Не швидко, а йому швидко й не треба. Але тепер десь треба взяти машину. А де? З пенсії ж не купиш!

Передостанній раз він заходив до редакції «ГУ» два роки тому. То був унікальний візит. Заходить щасливий дід Поправка й показує квиток на футбольний матч, що мав відбутися того дня в столиці. «Та нащо вам той футбол?!» — «Як нащо? Я підглედів по телевізору, на якій трибуні стадіону сидить Суркіс. Я там сидітиму поблизу, й після матчу побалакаю з ним про машину. Мені хоча б якусь старенькy. А Суркіс, я чув, помагає ветеранам, у нього ж самого батько ветеран!»

І дід подався на футбол. Потім два роки не озивався. А недавно зайшов знову. Питаю: «Ну, як, бачили ви тоді Суркіса?» — «Та бачив! Якраз після матчу він вручав подарунки ветеранам просто на футбольному полі. Але, поки я на своїх ногах дострибав туди, він десь уже зник, а на тім стадіоні стільки ходів-виходів, яких по телевізору не показують — ну, де його шукати? Але я вас попрошу: якщо десь тут у Києві побачите Суркіса, скажіть йому два слова про мене. А головне — скажіть, що я не просто інвалід-прохач! Я пропоную панові Суркісу взаємовигідне ділове партнерство. Я ж хазяїн, у мене кінь є, земля є, і ми з ним такий бізнес розгорнемо, що весь Київ позаздрить, їй-Богу!»

Що ж, будемо сподіватися, що Григорія Михайловича Суркіса зацікавить пропозиція Андрія Терентійовича Поправки. Бо, як кажуть у діловому світі, ця пропозиція належить до тих, від яких невигідно відмовлятися!

Віталій ЖЕЖЕРА.

На знімку: Андрій Поправка.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Анюта

Спогади

Махнувши невидимим крилом, знову покликала мене моя мала батьківщина — Новомосковськ на Дніпропетровщині, що на річці Самара. Це було на Новий рік. Перед від'їздом із села Попасне я помітив стелу з написом: «У цій школі навчалася Галина Верболоз, комсомолка-підпільниця». Нижче — підсумок життя, спресований у дати: 19.1.1919 — 2 квітня 1943. Фатальна риска означає короткий вік. З портрету дивиться худорляве дівоче личко із зачіскою «під Ляю Убийвовк». Старомодна сукня. Про долю дівчини я запитав у своєї родички, також учасниці Великої Вітчизняної війни.

— Німці повісили, — похмуро відповідна вона.

Весною знову приїхав у Попасне. Але у сільській середній школі на мене чекало розчарування. Ні, не приміщенням: триповерхова школа має сучасний вигляд. Засмутило те, що до прикрого мало залишилося матеріалів про славну односельчанку. Збереглися тільки саморобний портрет невідомого автора та скупенький текст у довіднику. Цей нехитрий духовний скарб показала мені вчителька української мови і літератури Марія Бублик. Вона охоче погодилася в присутності своїх підопічних розказати про давні події.

— Галя Верболоз народилася у селі Попасне 1919 року. Мала двох братів. Мама — рядова колгоспниця... Закінчила сім класів, до війни працювала у школі вожатою, згодом у колгоспі на різних роботах. Під час Великої Вітчизняної війни допомогла розвідникам: облила комендатуру бензином і підпалила. Не один день вибухали там набої...

Далі розповіді односельців:

— Коли прийшли наші, Галя приєдналася до них, але страх за матір переважив, і вона повернулася в село. Карателі арештували її, в фашистському штабі допитували, підкидали тортурам. Близькі молили Бога, аби швидше настав кінець катуванням.

І ось розв'язка. Її, в синцях і подертому одязі, привели до шибениці, зробленої нашвидкуруч. Повісили... Спершу поховали на сільському цвинтарі. Згодом останки перенесли до меморіального комплексу в центрі села.

***

Ще коротшою була моя зустріч з учителькою-пенсіонеркою початкових класів Одаркою Митрофанівною Готьван. Вона свідчила:

— Хто виказав Анюту — невідомо. Її довго по-звірячому катували. Але до шибениці вона йшла сміливо, твердою ходою. Перед стратою звернулася до односельців: «Прощавайте, товариші!».

Наступного дня її мати, не витримавши втрати, збожеволіла. Німці довго забороняли вийняти із зашморга тіло. Нарешті селяни, подолавши страх, запротестували, сказали, що не вийдуть на сільгоспроботи, доки небіжчицю не знімуть. Через кілька днів Анюту поховали. Якби вона вчасно втекла до партизанів чи хоча б у сусіднє село — лишилася б живою.

Довідавшися про той прогноз своєї колежанки, колишня вчителька Інеса Строката рішуче заперечила: «Анюта нікуди не тікала, бо жаліла матір — щоб ту не тягли на допити».

Тепер, коли ми вже знаємо, що самопожертва виявилася даремною, важко спрогнозувати, якому варіанту Анюта віддала б перевагу...

— Одного зимового ранку, — згадувала Інеса Григорівна, — я (15-річний підліток), моя мати (сільська вчителька) та наші квартиранти побачили, як комендатуру оточили люди у маскхалатах. Чулися глухі постріли. Так хазяйнували розвідники наших передових частин (бої точилися поблизу станції Лозової). Десь опівдні багато селян посходилося в парк. Спостерігали за тим, що відбувалося. Комендант-господарник, який організовував у селі примусову працю і вибивав продукти харчування для окупантів, того дня повинен був їхати у безпечне місце. Але розвідники випередили його: прибули перші до млина, де їм «підказали» хату коменданта. Розвідники стріляли, кидали гранати. Подейкували, спершу він був поранений і пристрелив свого перекладача за зраду, а коли всередині хатини почали рватися набої, комендант згорів.

Згодом стало відомо, хто прискорив пожежу. Коли наші передові частини відкотилися назад, у село нагрянув фашистський каральний загін. Загребли й Анюту. Близько двох місяців її допитували, знущалися. А одного весняного дня по дворах загавкали собаки й загриміло: «Всім до комендатури на збори!».

Було зігнано багато селян.

Раптом юрба оніміла. З ворожого штабу сипонули конвоїри. Вони супроводжували Анюту в короткій розстебнутій кофтинці. Таку незнайому після тортур...

Коли Анюта попрощалася з односельцями, перекладач доніс коментар німцям: «Твої товариші — у брянських лісах...».

Після виголошення вироку Анюта сама накинула собі зашморг, не давши зробити цього ворогу. Вигукнувши: «Прощайте, товариші!», сама вибила табуретку з-під ніг...

***

Окраса центру села — пам'ятник Слави загиблим воїнам. Там вічним сном спить і славна патріотка. Одну з вулиць села назвали її ім'ям. На прощання я запропонував учителям присвоїти школі ім'я Анюти. Але наставники вагаються, кому віддати перевагу: їй чи ще одному уродженцю села — І. Махоті, якому посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Тим часом звужується коло живих сучасників Анюти. Нещодавно пішла з життя її однокласниця. Наклала на себе руки: замучили болячки. Воєнний вітер розвіяв родичів Анюти, мов кленове листя. Пропали безвісти два брати. Доля батька невідома.

Перед від'їздом я прийшов попрощатися з Анютою, якій дедалі частіше заздрять її ровесниці, що ледве зводять кінці з кінцями.

А з цвинтарного портретика докірливо дивиться мужня селяночка. Дівчина, яка заслужила право вічно жити в пам'яті людей.

Володимир СЕМЕНО.

Попасне
Новомосковського району
Дніпропетровської області.

Дорогами війни

Нас лишилося двоє...

У нашому десятому навчалися чотири дівчини і десять хлопців. Це був другий випуск десятикласників в історії Рашівської школи.

Випускний бал святкували вельми скромно. Жодних білосніжних суконь. Навіть піджаки були не в кожного.

А на завтра радіо голосом Левітана сповістило: «Війна!».

У лісовому урочищі ми освоювали ази рукопашного бою. Замість зброї — дерев'яні палиці. Я радів, що мене беруть до армії, бо вірив, що її ніхто не здолає і що війна закінчиться дуже швидко.

5 липня я одержав повістку. А далі дорога пролягла на Миргород, Полтаву, Харків. У Рогані ми стали курсантами Харківського військового авіаучилища стрільців-бомбардирів. Заняття перерывали нальоти німецької авіації.

З перших днів перебування в училищі я просився на фронт, хотів навіть обманути комісію, що погано чую, проте не вдалося. Захопився теорією авіації, польотами. Та літати не судилося.

У складі другого окремого лижного батальйону вирушив на фронт, під Сталінград. Бої, бої... Я був радистом 3-го механізованого стрілецького батальйону 15-ї гвардійської бригади, а потім завдяки бойовому побратимові потрапив до 37-го гвардійського танкового полку. Тут мене і було контужено. Пам'ять про ту битву — орден Червоної Зірки.

Місяць перепочинку в Ростовській області — і знову гарячі бої, тепер уже в складі Південного фронту на Донбасі, де мене було тяжко поранено. Почалося госпітальне життя. Кілька складних операцій. Інвалідність. Мене визнали непридатним до стройової служби. Та на цьому фронтові дороги не скінчилися. Пролягли вони до Румунії, Польщі, Угорщини. Перемогу зустрів поблизу Праги.

Цього року з Днем Перемоги мене привітав мій однокласник — Олександр Дмитрович Клименко з Полтави.

З усього шкільного випуску нас лишилося двоє.

Олександр КИРИЧЕНКО.

Рашівка
Гадяцького району
Полтавської області.

60 років служу

Нас — 55 дівчат та хлопців із двох 10 класів — випустила в життя 18 червня 1941-го Плоханівська зразкова середня школа міста Тетієва на Київщині...

Через три дні Олександр Василенко, Йосип Павлунько та я стали курсантами Одеського артилерійського училища імені Фрунзе. Уже в середині серпня ми втратили Олександра: на військовий ешелон у районі Нікополя налетіли німецькі бомбардувальники.

Після недовгого навчання на Уралі, нас, 18-річних лейтенантів, відправили на фронт. Бойове хрещення я отримав у травні 1942-го на Смоленщині. А потім було всяке. Спочатку оборона, вихід з оточення, наступ. На Курській дузі вже командував батареєю, а під час визволення Західної України та Польщі виконував обов'язки начальника артилерійського полку.

Був тричі поранений та контужений. Однак і після війни продовжив службу в армії. Був начальником розвідки штабу артилерії механізованої дивізії. Згодом, уже наприкінці кадрової служби, став військовим комісаром. Нині працюю у військовому комісаріаті позаштатним помічником. Отже, служу майже 60 років.

З 27 хлопців-випускників на різних фронтах воювали 22. На жаль, крім Сашка загинули ще шестеро. А нині, до ювілею, з наших однокласників залишилися живими 25.

Петро ЛІСОВИЦЬКИЙ,
інвалід війни, полковник у відставці.

Світловодськ
Кіровоградської області.

Презентація війни

Дзеркало

Пишні презентації з фуршетами — зовсім не сьогоднішня мода. Верхній знімок ліворуч свідчить саме про це: 22 червня 1941 року у Берліні міністр закордонних справ Німеччини Йоахім фон Ріббентроп скликав на прес-конференцію натовп журналістів і презентував їм війну проти СРСР. Через п'ять літ у Нюрнбергу Ріббентропа повісять. Він — заслужив. Хоча б тому, що оту свою презентацію влаштував через кілька годин після початку фуршету. І на це є фотосвідчення: на знімку, що нижче, видно силуети генералів (третій ліворуч —Гудеріан) перед самим початком гігантського кривавого бенкету. Як бачимо, сонце ще не зійшло. Все, що було потім, — відомо. На всіх цих знімках, зроблених саме того дня, — люди, котрі спершу поснідали, а потім дізналися, що буде далі. Лиш один знімок (внизу праворуч) інший: там наші хлопці йдуть у контратаку. Йдуть, не поснідавши. Не встигли. Можливо, за те Бог послав їм через 1418 днів перемогу. Вони тоді про це ще не знали. А може, ніколи і не дізналися.

Фото з архіву «ГУ».

«Не горюй!..»

(Початок на 1-й стор.).

Коли солдат писав його, він ще не знав, що вже почалася війна, яка увійде в історію як Велика Вітчизняна. Він ще жив мирним життям, а своє перебування в Україні вважав тимчасовим, бо мріяв повернутися до сім'ї, до сина і дружини, мріяв вирощувати хліб — такий, який росте в Україні. Йому судилося зостатися тут навіки. Бій під Липівкою був для нього останній. І припадають тепер щороку до нього тугі, налиті зерном колоски, і співають пісні українські солов'ї, і грози шумлять українські. Тільки могилка загубилася в полях...

А листи — це все, що зосталося у сина від батька. Бо коли він приїхав до Липівки, що в Макарівському районі Київської області, то не знайшов ні могили, ні імені батька на обеліску, де вдячні нащадки увічнили пам'ять полеглих воїнів.

Лист перший

Здравствуй, Дуся и сыночек мой хороший! Я жив и здоров, чего и вам желаю. Дуся, почему ты не пишешь, я волнуюсь, уж не знаю, живы ли вы? Я очень заскучал, но не скоро придется увидеться, оставили в школе учиться на командира. Дуся, мне так не хотелось оставаться, но ничего не поделаешь. Я не знаю, что и делать, это ж у нас коровы останутся без корму и вообще ничего не будет, лето пройдет и ничего не приобретем. Хорошо, если скоро отпустят, а если продержат до самой осени, то будет плохо. Ну, Дусечка, не горюй, живы будем — увидимся. Дуся, пиши, как живешь и как сыночек Женя, ты его не обижай, храни, как полагается. Дуся, напиши, как там погода, у нас ежедневно дожди, да такие дожди, как с ведра льют, что не высыхаем...

Гуков Лука.

22.06.41 года.

Лист другий

Здравствуйте, мои дорогие Дуся и сыночек Женечка, папа, мама и все родные! Я жив и здоров, чего и вам желаю. Дуся, мы сейчас находимся в пути, идем пешком, уже прошли 350 километров, немного уморилися, ну ничего не поделаешь — идем на фронт. Идем все время по Украине, всю Украину проходим, так я считаю, что богаче Украины нет, хлеба такие хорошие, что я таких хлебов никогда не видал. Местные жители говорят, что тут гектар дает по 200—250 пудов. Как зайдешь — так выше меня на полметра и колос очень крупный. Дуся, ты не горюй, я пока жив. Я так считаю: день пережил и слава Богу, а умру — значит смерть такая мне. Но прежде времени нечего горевать. Лишь бы вы были живы с сыночком Женей. Я очень соскучился, думаю, неужели я вас больше не увижу? Ну, пока все. До свидания, целую вас всех.

Гуков Лука.

3.07.41 г.

Лист третій

Письмо писано 1944 года 16 марта.

Получил от вас ответ 15 марта. Я вам писал о вашем любимом муже, который убит на липовской земле под Липовкой. И я его похоронил сам лично. Я, Иващенко Кондрат Дмитриевич, колхозник села Липовки, мне 55 лет, жена Ярина, которая очень плакала, когда я ей сказал об этом, и еще два сына 18 и 13 лет. Когда была позиция в нашем селе, то мы уходили, а когда вернулись, пошли собирать трупы бойцов. Это было 18 июля 1941 года. А он был убит 15 июля по сообщениям боев. Жена очень плакала и сыновья горевали и спрашивали, почему мама плачет. А она говорит: он убитый, а у него, может быть, тоже есть дети и ждут его домой. Я позвал хороших людей и мы справили поминки по убитым Гукову и Егорову. Больше не могу справлять поминки, потому что я сейчас живу в скудном положении.

Пишите о жизни своей, о сыне и не горюйте, сегодня многие в горе, а я никогда не забуду Гукова и Егорова.

Киевская область, Макаровский район, село Липовка, Иващенко Кондрат Дмитриевич.

Забыл написать, как они были убиты. Гуков был ударен в голову, а Егоров — в грудь. Они похоронены возле луга, вблизи воды, около пешей дорожки.

«Я дуже хотів би, щоб поруч з прізвищами бойових побратимів мого батька, які загинули у бою з фашистами, було вибито прізвище і мого батька, Гукова Луки Андріяновича, щоб я міг приїхати до нього і вклонитися його могилці, — пише в своєму листі до редакції Євген Гуков з Ростовської області. — Чому так сталося, чия вина в тому, що прізвище мого батька загубилося, тепер важко знайти винних у цьому, та й нема потреби. Але можна виправити цю страшну для мене помилку. Те, що батько загинув саме тут, під Липівкою, свідчать і його листи, і листи мешканця цього села Іващенка Кіндрата Дмитровича».

Марія ДАВИДЕНКО.

Напишу вам і я

Першими йшли у бій...

Керівники незалежної України! Всеукраїнська організація інвалідів війни та Збройних сил просить вас допомоги нам — вимираючим калікам, інвалідам війни.

Щоб здобути гроші, ми часто звертаємося до організацій та банків. Якісь кошти знаходимо. Але, коли вибиваємо для інваліда, приміром, 50 гривень на лікування, то 20 відсотків забирає податкова інспекція і один — Пенсійний фонд. І в результаті інвалід отримує лише 39 з половиною гривень. Просимо відмінити це здирництво!

І ще. Дуже добре, що підвищено пенсії офіцерському складу. Але чому забули про тих, хто першим ішов у бій і залишився калікою на все життя? Просимо підвищити пенсії також інвалідам війни та Збройних сил рядового та сержантського складу.

Й останнє. Шановні наші керівники, не чекайте, доки ми помремо. Поверніть наші заощадження за нашого життя, і ми згадуватимемо вас добрим словом.

І. ЧЕРНИШ,
голова Всеукраїнської організації інвалідів війни та Збройних сил.

Київ.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Знову побачила небо

Ви не уявляєте, яке це щастя знову побачити блакитне небо і стежку до хати. Дякую Богові, що є такі люди, як наш народний депутат Олег Петров і хірург Юрій Присяжнюк. Мені вже 65 років, живу одна. Останні десять років нічого не бачила. На городі, по господарству, дрова рубала — все робила на дотик, і очі мої завжди рясніли на сльози. А після операції на очах (у мене була катаракта) ніби народилася вдруге, не можу намилуватися цим світом. І плачу. Але від невимовного щастя.

Євдокія СОРОКА.

**Понорниця
Коропського району
Чернігівської області.**

За кров — дзвінкою монетою?

Усім відомо, що наша українська земля просякнута людським болем і кров'ю. Визвольна війна проти польського поневолення, очолювана Богданом Хмельницьким, забрала море людських життів. За часів громадянської та Великої Вітчизняної війн також щедро «удобрили» рідну землю українською кровиночкою.

То чому тепер хтось при владі вирішив, що можна торгувати нашою землею, а отже, й людською кров'ю? Нас — 52 мільйони, чи не так? Тож і запитайте думку народу. Вже продали й пограбували фабрики та заводи, вкрали вклади на ощадкнижках. Тепер зазіхнули на святе — землю. Я ветеран, проливав свою кров на фронтах, частина мого тіла вже понад 50 років гниє в землі. Ми боролися за те, щоб наші діти та онуки користувалися землею, а не для того, щоб хтось нею торгував і набивав собі кишені.

Іван ПОБЕРЕЖНИЙ,
інвалід ВВВ І групи.

Кривий Ріг.

Неврučена нагорода

Приємно було прочитати про те, що і в Україні вводяться Георгіївські нагороди. Ось тільки жодної згадки про те, кого нагородять, знайти не зміг. Так що я — інвалід Великої Вітчизняної війни II групи, який отримав три поранення на фронті, маю також звання «Заслужений раціоналізатор України» — не знаю, чи буду я удостоєний Георгієвської нагороди. Швидше за все, і вона пролетить повз мене. Це мені підказує особистий досвід і досвід моїх побратимів-фронтовиків. Мені вже НЕ вручили знак «50 років звільнення України», уже НЕ вручили орден «За мужність» до 55-ї річниці звільнення України, уже НЕ вручили медаль «Захисник Вітчизни» до 55-ї річниці Великої Перемоги, на які я маю право відповідно до указів.

Подейкують, що на якомусь залізному заводикові орденами та медалями забито склад, та заводу просто не заплатили за їх виготовлення. Тому до нас —- рядових — нагороди ніяк не доберуться.

Недавно пішли в інший світ два мої побратими, учасники оборони Києва у 1941 році і його звільнення в 1943-му. Пішли, так і не дочекавшись своїх нагород. Та що там нагород! Держава навіть не повернула їхні вклади. Так що гроші на похорони захисників Вітчизни, пограбованих цією-таки Вітчизною, довелося давати сім'ям.

Борис ЛОТ.

Київ.

Героїня та її герої

Безвісти зниклі

Хочу розповісти вам про шляхетну, світлу людину, киянку Ольгу Диткевич. 22 роки Ольга Георгіївна віддала шляхетній справі — пошуку загиблих та безвісти зниклих у роки Великої Вітчизняної війни.

Ольга зустріла війну студенткою першого курсу істфаку Київського педінституту. Складала сесію і мріяла про близькі канікули. Але 22 червня раптово змінило всі плани і надії багатьох таких, як вона. Тисячі студентів пішли у перші дні війни на будівництво оборонних споруд навколо Києва. Невдовзі було прийняте рішення про створення винищувальних батальйонів. Ольга склала присягу і захищала Київ уже в складі розвідроти. Коли німці прорвалися до міста, Ольгу було поранено і контужено. Під час окупації дівчина стала активісткою підпільно-партизанського руху.

...Відгуркотіли залпи війни, країна почала підіймати зруйноване господарство. Ольга працювала на відбудові Хрещатика. Життя потроху входило у звичне русло. Але в душах людей не загоювалися рани втрат. Ще страшнішим для багатьох був біль від невідомого. З 1943 року Ольга Георгіївна розшукувала своїх рідних — батька і маминого брата, зниклих на війні.

Можливо, якби не причетність до одного великого лиха, якби не горе власне, доля не звела б Ольгу Диткевич у 1979 році з клубом «Пошук». Туди надходило багато листів, автори яких просили розшукати зниклих на війні рідних. Відчуття співпереживання вплинуло на її вибір: Ольга залишилася в «Пошуку». І вже наступного року її обрали заступником голови клубу. Разом з колегами по пошуку вона збирала безцінні матеріали про оборону і звільнення нашої столиці. Ольга Георгіївна внесла до Книги пам'яті міста Києва три тисячі імен героїв.

За час своєї роботи Ольга Диткевич отримала багато листів зі словами вдячності, як ось: «Пам'ятатимемо ваше добро на все життя». Для когось ця жінка стала легендою. Її ім'я — без перебільшення, ім'я одного з найкращих вітчизняних пошуковиків — передають з уст в уста. Турбота і досвід славетної киянки затребувані людьми. І так буде доти, доки приходять на адресу «Пошуку» листи. Доки є ті, в кому живе надія — колинебудь вклонитися знайденим могилам.

Геннадій ПАШКОВ,
учасник бойових дій.

Таємниця казенного паперу

(Замість післямови)

Ця оповідь про дивну жінку полковник у відставці Геннадій Дмитрович Пашков, давній друг нашої газети **(на знімку 1945 року)**, приніс разом з чужим листом. Пенсіонер Геннадій Новоселов у жовтні 2000 року звернувся до редколегії «Книги пам'яті» міста Києва. Причина звернення — бажання дізнатися, що сталося з безвісти зниклим на фронті батьком. Редколегія надіслала прохання у міський історико-патріотичний клуб «Пошук». Лист потрапив до рук Ольги Георгіївни Диткевич.

Ось невеликий уривок з тексту, що прийшов до нас у редакцію:

«Протягом 60 років спочатку мама, а потім я намагалися розкрити таємницю казенного паперу, де повідомлялося, що мій батько, сержант РА Новоселов Георгій Єремійович, 1912 р. н., якого разом з групою військовиків закинули в тил до ворога, зник безвісти у березні 1942 р. Ми намагалися дізнатися, що з ним, і якщо загинув — то де похований. Куди б я не писав, все дарма. І лише Ользі Георгіївні після наполегливої і змістовної переписки з архівами, військкоматами та іншими організаціями вдалося встановити місце поховання мого батька.

Як з'ясувалося, він загинув 28 березня 1942 року і похований в селі Любно Маревського району Новгородської області... Особливу щиру вдячність висловлюю заступнику голови клубу «Пошук» Ользі Георгіївні Диткевич — спеціалісту, який відмінно знає свою роботу — за копітку працю, таку потрібну людям. Низько вклоняюся пошуковикам від моєї сім'ї і від усіх, хто розшукує своїх близьких. Пошук зниклих безвісти — воістину велика справа, достойна не лише вдячності, а й урядових винагород. Геннадій Новоселов, пенсіонер».

Не можна не погодитися з цими словами. Адже коли автор публікації і автор листа згадують про тих, хто колись шукав своїх рідних, думається про своє. Адже й моя бабуся тривалий час не могла знайти місце поховання безвісти зниклого дідуся. Шкода, що на шляху моєї сім'ї свого часу не зустрілася така чуйна душа, як Ольга Диткевич.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

З гривнею, Конституцією і Лазаренком

Активне роззброєння

Політичне життя в Україні за традицією розпочинається після Різдвяних свят, але 1996 року її було порушено.

4 січня в Україну прибули міністри оборони США і Росії Вільям Перрі та Павло Грачов. Це пояснювалося тим, що дві наддержави поспішали зі знищенням шахтно-пускових установок (ШПУ) в Україні.

5 січня вони були присутні під час знищення ШПУ поблизу Первомайська. Як зазначав начальник центру верифікації Збройних сил України генерал-майор Микола Гончаренко, за тристороннім договором Україна протягом семи років зобов'язувалася знищити 36 відсотків ШПУ (всього на території України розміщувалося 176 штук), а 64 відсотки мала можливість використати в інтересах народного господарства. Проте, як знаємо, так і не було знайдено варіанта мирного застосування ШПУ. Мало того, держава не змогла налагодити належного контролю навіть за використанням начинки шахт — високоякісного металу, кабелів, апаратури.

25 січня Асоціація народних депутатів попередніх скликань звернулася до Президента, Верховної Ради, Генерального прокурора з протестом проти переслідування колишнього депутата Леопольда Табурянського, який, по суті, очолив протести обдурених трастами дніпропетровських вкладників. Асоціація звертала увагу, що вкрай хворого Л. Табурянського кинуто до в'язниці, тоді як «жодного представника трастової мафії досі ні в Дніпропетровську, ні в усій Україні ще не судили». На сьогодні можемо додати, що не чули про судові процеси над організаторами трастів і в наступні роки. Може, тому, що заодно довелося б розпочати судовий процес над тими, хто підписав відомий декрет про трасти.

Перший «незалежний» страйк шахтарів

1 лютого шахтарі оголосили всеукраїнський безстроковий страйк з повним припиненням видобутку та відвантаження вугілля. Такого Україна не знала з часу здобуття незалежності. Лідери страйкарів зазначали, що їхні дії вимушені, тому що уряд Євгена Марчука, не виконуючи взятих на себе зобов'язань, свідомо знищує вугільну галузь. На підтвердження цього вони наводили такі факти: наприклад, на складах «Ровенькиантрациту» накопичилося 800 тисяч тонн високоякісного антрациту, але уряд, закупивши мільйони тонн вугілля в Польщі та Росії, замість того, щоб підтримати власних шахтарів, інвестує чужих.

З початком страйку повністю зупинилися 120 шахт, 100 припинили відвантаження вугілля... Наступного дня Верховна Рада за відсутності Прем'єр-міністра Євгена Марчука, який у цей час перебував на Всесвітньому економічному форумі в Давосі, визнала незадовільною роботу уряду з підготовки паливно-економічного комплексу до зими. Проте цього шахтарям було замало —вони заявили, що коли уряд не розпочне негайних переговорів зі страйкарями, вони вдадуться до дій, які «не можуть не призвести до соціальних та інших потрясінь».

7 лютого Президент видав указ про структурну перебудову вугільної промисловості, уряд пообіцяв збільшити фінансування. Водночас Є. Марчук заявив, що переговори з шахтарями можливі лише після припинення страйку. Проте на шахти почали надходити виділені Кабміном кошти, і 16 лютого страйком прийняв рішення про припинення страйку. За півмісяця було недотримано близько 10 мільйонів тонн вугілля. Та хоч широкомасштабний страйк було припинено, його жарина продовжувала тліти. І на початку квітня, коли виявилося, що більшість обіцянок уряду залишаться на папері, шахтарі знову розпочали страйк. Проте цього разу він не мав загального характеру.

(Продовження. Початок у №№ 15, 34, 46, 56, 66, 75, 91, 100).

20—22 лютого на запрошення неурядової організації «Дім Свободи» Президент України відвідав США. Тобто це мав бути неофіційно-святковий візит, але з Леонідом Кучмою виявив бажання зустрітися Білл Клінтон. Головні теми їхньої розмови — закриття ЧАЕС та ядерне роззброєння України. Міністр оборони США У. Перрі побажав, щоб Україна позбулася ядерної зброї ще до літа і пообіцяв, що після цього буде надано 200 мільйонів доларів допомоги. Нашу поступливість оцінювали не дуже дорого. Утім, Л. Кучма після повернення до Києва заявив, що «США вважають Україну своїм стратегічним партнером». І вже 29 лютого міністр закордонних справ Геннадій Удовенко підтвердив, що у 1996 році з України буде повністю вивезено ядерну зброю. Всього Україна успадкувала близько 1300 боєголовок для міжконтинентальних балістичних ракет, понад 600 — для крилатих ракет повітряного базування, 176 пускових установок, з яких 130 — SS-19 і 46 — SS-24.

1 червня Л. Кучма рапортував, що Україна завершила вивезення стратегічних ядерних запасів до Росії. США за таку оперативність до обіцяних 200 мільйонів доларів накинули ще 150 мільйонів. На потреби ядерного роззброєння. Крім того, США, Франція, Великобританія та Росія у відповідь на ядерне роззброєння зобов'язалися гарантувати безпеку України.

15 березня Держдума РФ ухвалила постанову «Про поглиблення інтеграції народів, що об'єднувалися в СРСР» та відмінила постанову від 12.12.1991 року, якою було денонсовано Договір про створення СРСР.

У такий спосіб Росія ще раз підтвердила, що не полишає надій на об'єднання «окраїн» у новій імперії. Міністерство закордонних справ України засудило таке рішення Держдуми. Голова ВР Олександр Мороз назвав це рішення «внутрішньою справою Росії» та заявив, що Україна «була, є і залишиться незалежною державою». Цього самого дня Президент видав указ про спорудження у Києві монумента Незалежності. Мовляв, щоб ніхто не сумнівався, що Україна — незалежна.

20 березня на спеціальному засіданні Верховної Ради було представлено проект Конституції України. Голова ВР Олександр Мороз особливо наголосив, що найкращим варіантом буде прийняття Конституції Верховною Радою, причому процедура має бути такою, щоб «ні в кого не виникало сумнівів у легітимності Основного Закону».

Згадуючи квадрильйони

22 березня — майже через три місяці після початку року — Верховна Рада спромоглася затвердити держбюджет на 1996 рік. Та й то не тому, що вдалося створити фінансовий шедевр, а лише з тієї причини, що, не прийнявши бюджету до 22 березня, Україна не могла розраховувати на обіцяних 900 мільйонів доларів кредитів від міжнародних фінансових організацій. Доходи бюджету-96 становили 2 квадрильйони 390 трильйонів карбованців. Мабуть, нині багато хто вже й забув про існування такого числівника, як квадрильйон, а у 1996 році ми дуже легко ними оперували. Межу малозабезпеченості було визначено в розмірі 6,8 мільйона карбованців, що становило близько 34 доларів США.

Утім, це не означало, що хтось збирався дотримуватися задекларованої «межі», адже мінімальний рівень зарплати становив 7,5 долара США. Тим паче що за результатами 1996 року ВВП скоротився на 10 відсотків, у 2,4 разу зросла кредиторська заборгованість, реальні грошові доходи населення зменшилися на 17 відсотків, заборгованість із зарплат та пенсій сягнула 6,5 мільярда гривень (у перерахунку з карбованців). Одне слово, економіка тріщала по швах.

2 квітня Президент України Леонід Кучма виступив у парламенті зі щорічною доповіддю про соціально-економічний розвиток країни, яка швидше нагадувала звіт про стагнацію економіки. А серед найголовніших завдань на 1996 рік, була, звичайно, податкова реформа.

Вона й досі — серед найголовніших завдань. І це, на жаль, уже традиція.

Протистояння на конституційному полі

17 квітня Верховна Рада розпочала розгляд Конституції України. До проекту, розробленого Конституційною комісією та підтриманого десятьма фракціями, було подано майже дві тисячі поправок. Крім того, було ще чотири альтернативні проекти Основного Закону. Тому, щоб узгодити позиції депутатів, 19 квітня було створено Тимчасову спеціальну комісію ВР з опрацювання проекту Конституції. А це означало, що Конституційна комісія, яка готувала проект, мала припинити свою роботу.

До її складу ввійшли такі представники фракцій і груп: Р. Чап'юк (Аграрники за реформи), Р. Безсмертний та І. Юхновський (Державність), В. Омеліч та С. Селіфонтьєв (Єдність), Л. Гармаш, С. Гмиря, Г. Долженко, А. Дроботов, В. Кочерга, А. Пейгалайнен (комуністи), І. Попеску, Г. Старовойтова (МДГ), І. Заєць і О. Лавринович (НРУ), В. Гетьман і Б. Ольховський (незалежні), С. Довгань, М. Дудченко (СелПУ), С. Соболєв і В. Костицький (Реформи), М. Лавриненко і С. Ніколаєнко (соціалісти), С. Кириченко і В. Чеботарьов (Соціально-ринковий вибір), В. Буткевич і М. Сирота (Центр). Головою комісії було обрано Михайла Сироту, і, як згодом виявилося, період роботи над проектом Конституції став його зоряним часом. Всього відбулося дев`ять засідань комісії.

27 травня на останньому засіданні комісія (за відсутності представників комуністів і соціалістів) ухвалила рішення поставити 28 травня проект Конституції на голосування в першому читанні.

І щуку кинули в річку

27 травня сталася ще одна подія — Леонід Кучма підписав указ про звільнення з посади Прем'єр-міністра Євгена Марчука. Як було сказано в указі, «у зв'язку з виконанням ним функцій і повноважень народного депутата України на постійній основі». Проте на той час в уряді, крім Є. Марчука, працювали й інші депутати, тому ближчим до істини було твердження, що прем'єра звільнили за «витворення власного іміджу». Пресслужба Президента повідомила, що рішення про звільнення «було підтримане всіма присутніми на засіданні членами уряду». Тож не дивно, що відставка прем'єра не спричинила відставки всіх членів кабінету. Серед них був і перший віце-прем'єр Павло Лазаренко.

І саме його, вихідця із Дніпропетровщини, вже наступного дня, 28 травня, указом Президента було призначено Прем'єр-міністром України. До приїзду в Київ, починаючи з 1992 року, П. Лазаренко був представником Президента у Дніпропетровській області, з червня 1994 року — головою облради, а з липня 1995-го — ще й головою Дніпропетровської облдержадміністрації.

28 травня після оприлюднення указу П. Лазаренко заявив: «Призначення мене на посаду глави уряду розцінюю як високу довіру Президента України Леоніда Кучми». Пізніше, коли проти П. Лазаренка було порушено кримінальну справу, Генпрокуратура стверджувала, що красти він почав з 1993 року. Тож як тут не згадати, що народні депутати Григорій Омельченко і Анатолій Єрмак інформували про це Президента і в 1994 році, і в 1995, коли він був головою облради та облдержадміністрації, і у вересні 1995 року, коли постало питання про призначення Павла Івановича на посаду першого віце-прем'єра. Тим більше не мовчали, коли йшлося вже про прем'єрство. І, зрозуміло, не голосували за його кандидатуру.

18 сесійних годин

Паралельно із кадровими змінами тривала робота над Конституцією України. 28 травня голова Тимчасової спеціальної комісії Михайло Сирота представив у Верховній Раді її доопрацьований проект. А перед цим Олександр Мороз поставив на голосування таке запитання: «Хто за те, щоб Конституцію прийняв парламент?». «За» проголосували практично всі депутати. А сама постановка такого питання пояснювалася тим, що дедалі частіше лунали пропозиції винести проект Конституції на референдум.

Щоб не розповідати довго про перебіг обговорення, зазначу лише, що виступити забажали 160 народних депутатів.

4 червня 258 народних депутатів проголосували за прийняття проекту Конституції в першому читанні. До другого читання надійшло більш як п'ять тисяч пропозицій та зауважень. І знову розпочалося обговорення, в якому забажали взяти участь понад 100 депутатів.

24 червня Л. Кучма фактично схилився до того, щоб скористатися «сокирою референдуму». Тим паче що 8 червня вичерпався термін дії Конституційного договору. Виступаючи на УТ-1, він висловив сумнів, що Конституцію буде прийнято Верховною Радою, та припустив, що її доля вирішуватиметься на референдумі.

Тим часом депутати день у день розглядали статтю за статтею.

Врешті-решт 25 червня конституційною більшістю (306 голосами) було прийнято перше положення преамбули. І справа пішла. До 20-ї години було прийнято 30 статей.

Та нерви у Президента не витримали.

26 червня Л. Кучма підписав указ про проведення 25 вересня всеукраїнського референдуму про прийняття Конституції України. До того ж народу мали запропонувати проект, розроблений Конституційною комісією ще у березні, а отже, ігнорувалася кількамісячна робота Тимчасової спеціальної комісії та Верховної Ради загалом. Втім, Л. Кучма заявив, що вважає

ймовірним прийняття на сесії Верховної Ради тексту нової Конституції, «повністю узгодженого з Президентом України».

Отож, щоб не доводити справу до референдуму, під час якого, поза сумнівом, народ «підтримав» би будь-які положення Конституції, в тому числі й щодо двопалатного парламенту, депутатам не залишалося нічого іншого, як спробувати прийняти Основний Закон Верховною Радою.

27 червня Олександр Мороз, відкриваючи сесію, запропонував провести одне спільне сесійне засідання, не розділяючи його на ранкове і вечірнє. Це було потрібно, щоб уникнути обов'язкової реєстрації перед кожним засіданням, бо була загроза, що депутати, які підтримають ідею проведення референдуму, відмовляться реєструватися, і роботу сесії буде заблоковано. Вадим Гетьман у книжці «Як приймалася Конституція України» згадував, що о 22-й годині в електронній системі «Рада» не були зафіксовані магнітні картки здебільшого депутатів-сумісників. «Серед відсутніх О. Дьомін, Ю. Костенко, А. Бутейко, В. Дурдинець, М. Ковалко, С. Устич, В. Кальник, Р. Шпек, П. Лазаренко, О. Таранов, В. Гладуш, А. та І. Франчуки, В. Сторіжко, Р. Боделан, В. Євтухов, А. Засуха, П. Ківшик, О. Карасик, В. Кравчук та ін. Неважко помітити, що всі вони належать до урядової команди. Не самі ж вони організували бойкот Конституції!», — наголошував В. Гетьман. Загалом на цей час з урядовців у залі були присутні лише С. Головатий та О. Ємець. Не дивно, що близько 23-ї години у багатьох депутатів стали опускатися руки, і тоді О. Мороз, звертаючись до депутатів, процитував Саахова із відомої кінокомедії: «У нас з вами звідси лише два шляхи: або в прокуратуру, або в ЗАГС». І вже близько 2-ї години ночі в сесійній залі почали з'являтися депутати-сумісники. До ранку вони прийшли майже всі. Поступово, крок за кроком, компроміс було знайдено за всіма статтями.

28 червня о 9-й годині 20 хвилин Верховна Рада 315 голосами прийняла Конституцію України. За кілька хвилин до цього в залі з'явився Л. Кучма. І йому не залишалося іншого, як вибачитися перед депутатами «за те, що не зовсім коректно стимулював цей процес» та запропонувати нагородити усіх депутатів першого та другого скликання вищими нагородами України. О. Мороз подякував Л. Кучмі за «оригінальну участь у конституційному процесі». Цього ж дня постійний представник Президента у Верховній Раді Віктор Мусіяка написав заяву про відставку з цієї посади.

Затим всі вийшли на східці парламенту для того, щоб сфотографуватися на пам'ять, качали героя конституційної ночі Михайла Сироту, який відстояв на трибуні парламенту 18 годин поспіль.

Президент пропонує Лазаренка

5 липня у зв'язку з прийняттям нової Конституції України Президент видав указ про відставку Прем'єр-міністра П. Лазаренка та всього складу Кабміну. Тобто Л. Кучма, маючи вдосталь інформації про «діяльність» П. Лазаренка, міг подати на затвердження іншу кандидатуру прем'єра. Проте 10 липня парламент 344 голосами дав згоду на призначення Прем'єр-міністром саме П. Лазаренка.

12 липня відбулася урочиста церемонія підписання закону про ухвалення Конституції та введення її в дію. Народні депутати вперше в історії нашої держави склали присягу на вірність України, повторюючи її текст вслід за старійшиною Верховної Ради — Ігорем Юхновським.

16 липня в районі Московського мосту в Києві перед авто прем'єра пролунав вибух. СБУ висунула версію, що з П. Лазаренком намагалися поквитатися ті, кому він «перейшов дорогу», прагнучи навести порядок у державі. Проте невдовзі почали з'являтися чутки, що цей вибух організував сам Лазаренко, щоб дискредитувати донецький клан та закріпити за собою імідж борця з криміналом.

І треба сказати, що вже 18 липня замість В. Щербаня главою Донецької облдержадміністрації було призначено С. Полякова, котрий до того працював міністром вугільної промисловості. Було замінено також прокурора та начальника Управління внутрішніх справ області.

19 липня розпочалися XXVI літні Олімпійські ігри. Першу в історії незалежної України золоту медаль на літніх іграх здобув представник греко-римської боротьби В'ячеслав Олійник. Крім нього, олімпійськими чемпіонами стали В. Кличко, Є. Браславець, І. Матвієнко, Р. Шарінов, Л. Підкопаєва, К. Серебрянська та І. Кравець.

24 серпня Україна урочисто відзначила 5-ту річницю незалежності України. Л. Кучма у своїй доповіді зазначив, що «немає Батьківщини без свободи і свободи без Батьківщини».

Сто тисяч міняли на одну гривню

25 серпня Л. Кучма видав указ «Про грошову реформу в Україні». І вже 2 вересня почалася заміна купоно-карбованця багаторазового використання на гривню: 100 тисяч карбованців без жодних обмежень обмінювали на одну гривню.

1 жовтня Миколу Азарова призначено головою Державної податкової адміністрації.

15 жовтня Верховна Рада в основному схвалила програму діяльності уряду. П. Лазаренко повідомив депутатів, що прихований дефіцит бюджету становить 8,6 млрд. гривень, що в тіні перебуває 40 відсотків ВВП, що борг із зарплати бюджетним організаціям становить 3 млрд. грн. (до кінця року він зріс до 4,1 мільярда), що триває спад виробництва тощо. Але після того, як прем'єр пообіцяв «поставити на місце любителів легкої наживи», програму було затверджено. І, треба сказати, що П. Лазаренко розпочав боротьбу. Але тільки для того, щоб самому контролювати тіньові доходи. Наприклад, незважаючи на постійне скорочення виробництва, за січень—липень 1996 року імпорт природного газу (порівняно з таким же періодом 1995 року) збільшився на 52 відсотки, або на 1 мільярд доларів.

16 жовтня Верховна Рада ухвалила Закон «Про Конституційний Суд України». Двома днями пізніше його головою було обрано Івана Тимченка.

Злочин без кари

31 жовтня Верховна Рада прийняла постанову про звіт тимчасової депутатської слідчої комісії з перевірки фактів фальсифікації положень Декрету «Про довірчі товариства». Один із її пунктів передбачав направлення матеріалів розслідування до Генпрокуратури для притягнення до відповідальності посадових осіб, дії яких завдали шкоди інтересам громадян. Проте ця постанова так і залишилася декларацією. До того ж у травні в автокатастрофі загинув голова Контрольної комісії з питань приватизації Сергій Драгомарецький, який чимало сил доклав для встановлення істини в цьому питанні. Тож недарма поширилися чутки, що це була не аварія, а вбивство.

3 листопада в Донецькому аеропорту вбито народного депутата Євгена Щербаня. Троє невідомих під'їхали на «Жигулях» прямо до трапа літака і відкрили автоматний вогонь.

4 листопада Генпрокурор Григорій Ворсінов, виступаючи в парламенті, заявив, що «чиновництво всіх рангів давно вже не думає про державні інтереси, набиваючи власні кишені за чужий рахунок».

О. Мороз зазначив: «Треба руйнувати клани, щоб клани не зруйнували держави».

Занепад зростання

29 листопада Кабмін подав до Верховної Ради пакет податкових законопроектів «Економічне зростання». Ідеолог законопроектів віце-прем'єр-міністр Віктор Пинзеник зазначав, що така ситуація сприяє лише неофіційному збагаченню невеликої групи населення, а причина цього в податковій системі, що, з одного боку, погіршує фінанси підприємств, які платять податки, а з другого — заганяє в тінь іншу, 50-відсоткову частку економіки. Зокрема, пропонувалося зменшити нарахування на фонд оплати праці, податок на додану вартість, на прибуток громадян і т. д. Утім, нічого путнього з того не вийшло — поговорили та й забули, а податки якими були, такими залишилися й донині.

4 грудня Верховна Рада лише спромоглася прийняти Основні положення податкової політики, які, втім, до сьогодні залишаються нереалізованими.

5 грудня Рада Федерації РФ проголосила російський статус Севастополя. У відповідь на цю провокацію Верховна Рада заявила, що «внесе на обговорення проект закону про виведення російських військ з території України. Через деякий час один із гарантів безпеки України — США — таки заявили про неприпустимість російських посягань, а два інші гаранти —Великобританія і Франція — промовчали. Забувши, що саме вони у відповідь на вивезення з України ядерної озброї обіцяли бути «на сторожі» її суверенітету. Стало зрозуміло, що у «територіальній дискусії» з четвертим «гарантом» — Росією — маємо покладатися здебільшого на власні сили. Водночас у Севастополі за підтримки командування Чорноморського флоту відбувалися проросійські мітинги.

8 грудня у Бобринецькому (Кіровоградська обл.) виборчому окрузі відбулися довибори народного депутата. Із 90 відсотків голосів перемогу здобула Юлія Тимошенко.

10 грудня після численних заяв та звинувачень політиків Л. Кучма видав указ про звільнення Д. Табачника з посади глави адміністрації Президента. Новопризначений глава Є. Кушнарьов зазначив, що потрібно законодавчо визначити статус адміністрації в правовому полі, інакше вона й надалі «відіграватиме свою роль тіньовим способом».

1996 рік, за доброю традицією, завершувався введенням нової станції київського метро — «Лук'янівська». Цього ж року в Києві відкрито пам'ятник княгині Ользі, відреставровано Національну філармонію та палац «Україна» (скандал з приводу реконструкції був ще попереду). Окрім того, саме у цьому році закладено найголовнішу цеглину в майбутню реконструкцію столиці — на посаду голови Київської міськдержадміністрації було призначено Олександра Омельченка. Так само традиційно країна зустрічала новий рік без затвердження бюджету. Але цього разу із стабільною гривнею — протягом року вона девальвувала лише на 3,2 відсотка, і після 10-тисячних рубежів інфляції це було як диво. Отож з'явилася маленька надія, що наступного року ми почнемо вибиратися із прірви. Як розгорталися події далі, читайте в наступних публікаціях.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Фото Олександра КЛИМЕНКА, Юрія ВЕНГЕРЕША, Сергія КОВАЛЬЧУКА та з архіву «ГУ».

Межу малозабезпеченості було визначено в розмірі 6,8 мільйона карбованців — близько 34 доларів США

Компроміс знайдено за всіма статтями

Капітуляція,

або Хто і як обеззброїв третю у світі ядерну державу

Журналістське розслідування

У попередній публікації ішлося про те, як внаслідок розпаду СРСР Україні дісталося 176 шахтно-пускових установок міжконтинентальних балістичних ракет з ядерними боєголовками, 44 важкі бомбардувальники з 1068 крилатими ракетами та сила-силенна тактичної ядерної зброї. Навіть істотно скоротивши цей арсенал, ми могли увійти до п'ятірки найпотужніших ядерних держав земної кулі… А тим часом наївно капітулювали перед світовими можновладцями.

«Бовкнули» в пориві політичного романтизму…

Капітуляція розпочиналася майже по-біблійному. Спочатку було слово. У Декларації про державний суверенітет ми заявляли про своє без'ядерне, позаблокове майбутнє. Восени 1991-го сп'янілий від проголошення державної незалежності парламент прийняв Заяву про без'ядерний статус України.

Сумніваємося і нині, що зморений негараздами пересічний українець особливо дослухався до цих політичних декларацій, а коли й чув про них, то чи особливо переймався їх змістом. На додаток до прищепленої за часів СРСР політичної апатії і відчуття «гвинтика» пережита чорнобильська катастрофа зумовила внутрішнє несприйняття будь-якого нагадування про ядерні речі, тим паче про зброю масового знищення. Хоча й, зрозуміло, байдужими до теми залишалися не всі.

«Ми маємо визнати, що український парламент припустився серйозної стратегічної помилки, продеклярувавши свій намір зробити Україну без'ядерною. Це — явно передчасний крок, якщо взяти до уваги, що ми ще не маємо справжньої національної армії і що її будівництво розтягнеться років на 10—15, — зауважували в лютому 1992-го автори розлогої публікації у «Голосі України» В. Мироненко і М. Прокопенко. — Ну скажіть, хто може назвати розумною таку військову політику, яка позбавляє молоду Українську державу сучасного ракетно-ядерного щита і яка веде до створення багатотисячної не по-сучасному озброєної армії? Чому ми маємо відмовлятися від ракетно-ядерної зброї, якщо в нашому розпорядженні ядерні копальні, потужні заводи з виробництва ракет, кваліфіковані робітники й інженери, навчені володіти найсучаснішою зброєю офіцери? Чи не схоже це на дії якоїсь уявної держави, яка має запаси пороху, але віддає стрілецьку зброю сусідньому царству, залишаючи на власному озброєнні списи?

Невже нас нічому не навчила історія? Невже ми хочемо залишитися повністю беззахисними? Невже хтось плекає надію, що нас захистять американці, німці, французи або їхні з'єднані сили? Дуже вони нас захистили у 1918-му?».

Були оцінки і далебі різкіші. «У пориві політичного романтизму бовкнули про без'ядерний статус України і тепер розплачуємося». Під таким нищівним заголовком у «Голосі України» в червні 1993 року з'явилося інтерв'ю з фахівцем у галузі міжнародного права доктором юридичних наук Володимиром Буткевичем (до речі, у майбутньому — голова парламентського комітету з питань прав людини). Не заперечуючи проти паритетного ядерного роззброєння нашої держави, він назвав проголошення України без'ядерною, позаблоковою, нейтральною державою помилкою, нехтуванням законів міжнародного права і просто здорового глузду.

Оцінки політичних декларацій парламенту були різні, і це природно. Як так само природно мусимо визнати, що антиядерні слова-заяви українського парламенту могла спіткати доля багатьох суто політичних декларацій, якби вони не лягли у благодатний ґрунт інтересів світових ядерних держав.

Американці вловили нагоду «малою кров'ю» позбутися націлених на них ядерних ракет. «Старший російський брат» отримав шанс виконати домовленості з США про паритетне скорочення стратегічної ядерної зброї за рахунок… «молодших сестер» — України, Казахстану і Білорусі. Для цього світовим можновладцям щонайменше треба було мати впливового однодумця серед самих українців, а їхні антиядерні політичні гасла «оживити» конкретним міжнародним документом. Так визріла ідея підписання Лісабонського протоколу.

Як відомо, підписаний СРСР і США сенсаційний міжнародний договір СНО-1 не передбачав повної ліквідації стратегічних наступальних озброєнь, а лише встановлював рівні, до яких їх слід скорочувати, — до 1600 одиниць носіїв, до 6000 одиниць боєзарядів. Нам настирливо «тлумачили», що після розпаду Союзу на додаток до цього договору слід виробити ще один міжнародний документ, за яким держави — правонаступниці СРСР мусять «досягнути таких домовленостей між собою, щоб виконати положення Договору щодо лімітів та обмежень». Простіше кажучи, пострадянські республіки, яким дісталася ядерна зброя, мають взяти на себе пропорційну частку міжнародних зобов'язань зі знищення цієї зброї.

Здавалося, ситуація, що склалася тоді в Україні і довкола неї, геть не сприяла такому пацифістському «умиротворенню» українців. Пригадаймо, як навесні 1992-го не без допомоги росіян розпалювалися сепаратистські настрої у Криму і російський парламент за зачиненими дверима, не допустивши пресу, ревізував правові акти 1954 року про передачу Криму Україні. Росія і далі привласнювала кращі бойові одиниці Чорноморського флоту, відстоюючи варіант, за яким їй діставалися основні сили ЧФ, а Україні — лише 20% кораблів так званого допоміжного флоту.. Розкручувався новий виток ядерно-паливного протистояння Росії і України. Південно-Українська і Запорізька АЕС через порушення попередніх домовленостей упродовж місяців не могли дочекатися з Красноярська, з гірничо-хімічного комбінату, потягів для вивезення відпрацьованого ядерного палива

Та й з любов'ю до «ядерного кийка» іноземні держави тоді не особливо і крилися. Китай у травні 1992-го здійснив підземне випробування ядерної бомби з найбільшою в історії КНР вибуховою силою потужністю у тисячу кілотонн (у 50 разів сильніша від скинутої на Хіросіму).

Недарма на початку року під час економічного форуму у Давосі Леонід Кравчук нарікав на подвійні стандарти світових ядерних держав, котрі, вимагаючи безоглядного роззброєння України, допомагають фінансовими ін'єкціями, військовою допомогою так званим пороговим державам, що ось-ось матимуть ядерні бомби. (А інакше звідки уже на початку 1993-го у світі взялося близько десяти таких порогових держав?).

Окрім цих чинників, був іще один вкрай обурливий і повчальний.

За тактично-ядерний арсенал — гріш у базарний день

Ні тоді, на початку дев'яностих, ні нині переважна більшість наших політиків (не кажучи уже про пересічних громадян) до решти не відає, за яким таким правом, з якого такого благословення відлетіли в московський вирій наші оперативно-тактичні ядерні боєголовки. Є приблизно таке спрощене пояснення: відправили до Росії стратегічні ядерні боєголовки, а заодне і менш потужні оперативно-тактичні...

Даруйте, а що означає «заодне»? Тактична ядерна зброя — це ж не кілограм гнилої тюльки, що то колись продавці сільмагів давали «в нагрузку» до ходового товару! За попередніми підрахунками фахівців, близько трьох тисяч штук тактичних ядерних боєзарядів коштували майже півтора мільярда американських доларів. Хто дозволив вивезти і коли?!

З'ясовується, ще 21 грудня 1991-го в Алма-Аті Леонід Кравчук спільно з С. Шушкевичем (Білорусь), Н. Назарбаєвим (Казахстан), Б. Єльциним (Росія) від імені України підписав Угоду про спільні заходи щодо ядерної зброї. У документі — жодного відвертого, зрозумілого для пересічного громадянина, зобов'язання українців віддати тактичну ядерну зброю, та ще й безплатно (!), Росії. Зате у статті 6 Угоди «зашифрована» цитата: «До 1 липня 1992 року Республіка Бєларусь, Республіка Казахстан і Україна забезпечать вивезення тактичної ядерної зброї на центральні передзаводські бази для її розукомплектування під спільним контролем». З текстом цього міждержавного «шедевру» могли ознайомитися тисячі громадян України — читачі «Голосу України», на сторінках якого його було опубліковано через півмісяця після підписання. **Але лише вузьке коло фахівців, окрім, зрозуміло, самого Кравчука, знало, що ті самі центральні передзаводські бази розташовані в Росії! Туди з вини політичних словоблудців і пішла наша тактична ядерна зброя (або півтора мільярда доларів).**

У передостанній день історичного для України 1991 року Леонід Кравчук своїм підписом під новою угодою між державами — учасниками СНД "закріплює успіх". «На період до повного знищення ядерної зброї розміщений на території України стратегічно-ядерний арсенал перебуває під контролем об'єднаного командування РВСП з метою його невикористання і розукомплектування до кінця 1994 р., у тому числі тактичної ядерної зброї — до 1 липня 1992 р.», — читаємо в Угоді, опублікований (як новорічний подарунок північно-східному сусідові) у «Российской газете» 1.01.1992 р.

Навесні 1992-го, коли більшість ешелонів з ядерними тактичними боєголовками перетнула «прозорий» кордон України — Росії, Леоніда Кравчука схаменули: росіяни нишком зароблять капітал на сировині з наших боєзарядів! Леонід Кравчук напередодні століттєвої дати свого перебування на президентському посту заявив на прес-конференції, що дав вказівку призупинити вивезення тактичної...

«У силу нинішньої політичної нестабільності і безладдя ми не можемо бути впевненими, що вивезені нами ракети знищуються, а не потрапляють у недобрі руки, — пояснював своє рішення Леонід Кравчук. — Україна вважає потужності розташованого в Росії заводу зі знищення ядерних арсеналів недостатніми. До того ж ні Україна, ні міжнародна спільнота не мали надійного контролю за діями росіян зі знищення (чи незнищення) ядерних боєзарядів.

Восени 1992-го новий прем'єр Леонід Кучма в інтерв'ю американській телекомпанії «Ен-бі-сі», відповідаючи на запитання про можливу поспішливість у вивезенні тактичної ядерзброї і дешевину, сказав: «Ми нічого за неї не отримали. Тим часом Росія підписала договір з Америкою, згідно з яким на мільярдні суми поставить для американських АЕС вміст ядерних боєголовок».

Чи не видобутий з наших боєголовок уран та інші речовини продавали росіяни американцям? Хто тоді міг проконтролювати цей процес, дати нам гарантії?

Аргументи українців були надто переконливі: якщо немає гарантій контролю, немає потужностей у Росії, то чи не справедливо буде збудувати відповідний завод в Україні для знищення ракет різних класів, у тому числі і стратегічних. А заодно це підприємство знадобилося б і для перероблення відходів наших атомних електростанцій, які відмовлялися брати спецпідприємства Росії. Для цього ми мали відповідну територію — зону ЧАЕС, кваліфіковану робочу силу, світлі наукові уми, для котрих планувалося відкрити міжнародний атомний центр (цим упереджували і «відплив умів» за межі України).

Реакцію «зацікавлених сторін» на такі круті повороти української влади уявити не важко. Обуренню російської преси не було меж. Про «зраду» Києва оперативно повідомили на першій сторінці «Известия» від 14 березня 1992 року. Розлогу інформацію помістили поряд із фото переляканих жінок з Нагірного Карабаху із двозначним заголовком «Звичайний жах війни». У цьому ж номері в іншій публікації якийсь Максим Юстін зробив до «звичайних жахів війни» відповідні висновки і прогнози: рішення Києва ставить під загрозу міжнародні домовленості, може стати роковим для СНД, непередбачувані наслідки для україно-російських стосунків. Одне слово, цитуємо, «світ на порозі появи шостої ядерної держави» — Україна.

І гріх, і сміх: майже через два роки — взимку 1994-го, коли Президентові Кравчуку «доведеться» умовляти Верховну Раду зняти відомі застороги в ядерному розброєнні, він з парламентської трибуни обіцятиме: «Що стосується компенсації за тактичну ядерну зброю, то така компенсація обов'язково буде. Уже в лютому (1994-го! — А. Б.) експерти України, Росії і Сполучених Штатів Америки починають працювати над визначенням вартості цієї зброї». Оце так доторгувалися, що й здачі нічим було давати! Спочатку віддали товар, а майже через два роки ціну на нього заходилися встановлювати…

Втрачаючи оперативно-тактичні боєзаряди, Україна, окрім військових, економічних втрат, наступала і на граблі в міжнародних відносинах. Вашингтон не міг не усвідомлювати: віддавши тактичні боєзаряди, що для України могли слугувати чинником стримання будь-якої, у тому числі і російської, агресії, Київ може до останнього чіплятися за стратегічну ядерну зброю. А вона ж націлена на США!

Чому ж тоді «зіркі соколи» Пентагону прогавили на користь Росії вивезення з України ядерних боєзарядів, які не становили особливої загрози для американського континенту. Чи не тому, що Росія і США уже дійшли свого гешефту: «зіркі соколи» Москви, у свою чергу, заплющують очі на знищення за американський рахунок стратегічної ядерної зброї — 43-ї ракетної армії та з'єднання важких бомбардувальників.

Як бачимо, ситуація багато вже прозоріша і повчальніша. Як і хто у таких умовах зумів спонукати держмужів України до підписання міжнародного документа (того самого Лісабонського протоколу) про знищення і стратегічної ядерної зброї? Про це — у наступній публікації «Голосу України».

Анатолій БЕНЬ.

(Продовження. Початок у № 104.).

***P.S.** Підготовлено за матеріалами депутатського об'єднання «Антимафія» (Г. Омельченко, А. Єрмак) та за сприяння інших принципових офіцерів.*

Біля стін Рейхстагу

Я помітила, що кожного року в цей час депутати Бундестагу розпочинають дискусію про те саме: чи варто зберігати на стінах будинку Рейхстагу, де вони засідають, написи, зроблені радянськими солдатами-переможцями у травні 1945 року? Деякі парламентарії з піною біля рота доводять, що всі ці «висловлювання захвату з приводу» віджили свій вік і не мають уже історичного значення.

А їх і залишилося зовсім небагато. Перед останньою реконструкцією Рейхстагу шість років тому Бранденбурзьке відомство з охорони історичних пам'яток мало підготувати повну документацію всіх написів, але чомусь не зробило цього. У результаті всі вони безслідно зникли із зовнішніх стін будинку. Частину з них було умисне знищено — за погодженням з російським посольством. Новоявленим російським дипломатам деякі з написів здалися «непристойними». Необхідність вилучення цих свідчень історії вони пояснили «ненормативністю» їхньої лексики.

Щоправда, співробітники архітектурного бюро Нормана Фостера, які здійснювали реконструкцію в 1996 році, все-таки зробили опис частини написів. Утім, оригінальних автографів залишилося дуже небагато. У трьох місцях — у коридорі на рівні зали пленарних засідань, на малолюдному напівпідвальному поверсі та на стінах, що прилягають до приміщень фракцій Партії зелених і Партії демократичного соціалізму. Їх і можуть побачити туристи, яких це цікавить, коли відвідують Рейхстаг з екскурсіями. Хоча більшість із них не знає російської, значення цих слів зрозуміле усім.

Ну, а депутатам парламенту тим паче. Звісно, позитивних емоцій такі солдатські автографи (наприклад: «Здесь были русские, которые всегда били немцев» або «Конец Берлину!») викликати у них не можуть. Тому дехто з обранців народу, як і їх численні однодумці, вважають: на стінах Рейхстагу залишилося надто вже багато таких «графіті». Та й багато написів — це просто прізвища, без будь-якого словесного доповнення. То в чому їхня історична цінність? Отже, стверджують депутати, їх треба прибрати з усіх ста метрів внутрішніх стін. А спроби деяких урезонити своїх колег (мовляв, написи мають ще й драматично політичний характер: солдати раділи, що війна закінчилася, що на них чекає дорога додому), так само, як і пояснення, що саме вони, ці солдати, і поклали кінець гітлерівському Берліну і фашизму взагалі, — поки що малоефективні.

«Берлінер цайтунг», не поскупившися на газетну площу, навела висловлювання учасників дискусії, не приховуючи сарказму та іронії у коментарях: чи не бачать депутати прямого зв'язку між надряпаними червоноармійцями написами на стінах і власною можливістю спокійно працювати в цьому будинку, вільно висловлювати будь-які думки? І чи не хочуть вони звернути увагу на щось серйозніше? Адже нові нацисти дедалі зухваліше співають своїх пісень зовсім недалеко від Рейхстагу —біля Бранденбурзьких воріт...

Цього разу кінець дискусії поклала влада Німеччини, прийнявши принципове рішення зберегти автографи радянських солдатів як символ і пам'ять про історичну подію — крах гітлерівського нацизму, що приніс незліченні страждання людству та й самим німцям. Проте, як мені здалося, не всі залишилися цим вдоволені...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Франкфурт-на-Майні.

Візит із підтекстом «невід'ємної частини»

 Точка зору

Завтра Папа Римський Іван Павло II ступить на українську землю. Міністр закордонних справ Анатолій Зленко вже назвав цю подію однією з найвизначніших за десятилітню історію незалежності нашої держави. В суботу по обіді зайвими будуть розмови про доцільність чи небажаність цього візиту, бо він стане реальністю.

Власне, слід визнати, що широкомасштабної дискусії щодо приїзду Понтифіка в Україну у нас так і не відбулося — можливо, просто за відсутністю потреби в ній. Українське суспільство не пішло за закордонними натхненниками «руху опору» приїзду Папи. І хоча навряд чи можна говорити про суцільну радість чи повне схвалення, ризикну припустити, що серед українців нині переважає щонайменше цікавість. Почуття, погодьтеся, не найгірше. Та й аргументи проти були настільки чужими для людей мислячих, що у противників візиту Івана Павла II тільки й залишалося, що розкидати Києвом антикатолицькі листівки.

Справді, що ж може спонукати сучасного тверезомислячого громадянина України протестувати проти відвідання своєї держави главою католицької церкви? Що, Папа вторгається на «канонічну православну територію»? Але в Україні мешкає мільйон римо-католиків та п'ять мільйонів греко-католиків — кожен восьмий громадянин країни. Чи було б справедливим і демократичним з боку української держави або некатолицької більшості суспільства позбавити цих людей можливості приймати главу своєї церкви? Папа приїздить без «високої згоди» УПЦ Московського патріархату? Але з яких релігійних чи церковних міркувань Іван Павло II мав би просити дозволу УПЦ МП — що, в керівництва цієї церкви є якась ліцензія на видачу перепусток для відвідання України представниками інших конфесій чи релігій, якесь право вирішувати це питання від імені віруючих інших православних церков, мусульман, протестантів, католиків?

Можливо, існують історичні причини виступати проти візиту Папи: ми ніяк не можемо забути козацько-польські війни, які часто носили релігійний підтекст? Тоді за аналогією українцям слід було б не пускати до себе президента Польщі, а заразом і глав ФРН та Росії — першій можна пригадати Велику Вітчизняну війну, а другій — всі численні «переваги» майже 350-літнього спільного проживання. Можливо, аргументи проти могли б бути догматичного характеру: скажімо, православне українське населення серйозно турбує таке питання — чи Дух Святий виходить від Отця і Сина, як це трактує католицизм, чи лише від Отця, на чому наполягає православна церква? Та ні, можна спокійно битися об заклад, що відсотків 99 українців узагалі не знають, у чому полягають відмінності між двома найбільшими християнськими конфесіями, та й особливо такими проблемами не переймаються.

Може, Папа дозволяв собі якісь неприпустимі образливі висловлювання на адресу православних? Аж ніяк, навпаки: Іван Павло II є визнаним прихильником міжцерковного діалогу, а нещодавно в Греції попросив у православних пробачення за всі несправедливості, що завдала їм колись католицька церква. Мабуть, є побоювання, що після перебування Папи Римського Україна враз скатоличиться? Але ж досвід візитів Івана Павла II до православних Румунії, Грузії, Греції доводить, що все там залишилося, як і раніше. Так само, як іслам продовжує бути панівною релігією в Індонезії чи Пакистані, іудаїзм — в Ізраїлі, протестанти гарно почуваються в Нідерландах, а буддисти досі залишаються буддистами в Індії...

То, можливо, Україна все ще є частиною чи то Російської імперії, чи то Радянського Союзу?! Та вже певне, що ні. А хто сумнівається, хай приїде і подивиться на вздовж і впоперек перекопаний Київ: це готуються до десятиріччя незалежності! То чому ж так переймаються нашими з Ватиканом справами офіційна Москва та Російська православна церква, чому так нервують УПЦ Московського патріархату, проросійські політичні сили? Замість відповіді наведу висловлювання єпископа Тульського і Брацлавського УПЦ Московського патріархату Іполита з його інтерв'ю пресі саме з приводу нинішнього візиту (газета «День», 13.03.2001): «Ми бачимо Україну яскравою, самобутньою, неповторною, але невід'ємною частиною російського світу. Найтісніший союз єдиновірних і єдинокровних Великої, Малої та Білої Русі є єдиним гарантом відродження православної цивілізації у світовому масштабі, а будь-яка спроба руйнування цієї триєдності є сектантством чи провокацією, що призведе до катастрофічних наслідків». Коментарі зайві. Ну, а історичний досвід доводить: усім нам (і православним, і католикам, і атеїстам) все ж таки краще бути яскравою, самобутньою, неповторною і водночас невід'ємною частиною європейського світу. А що нинішній візит Івана Павла II в Україну (не в Малоросію!) цьому посприяє — гарантовано.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Як ви ставитеся до візиту Папи Римського?

 Опитування «ГУ»

Микола МЕРЗЛІКІН, головний режисер Київського Дитячого музичного театру, лауреат Шевченківської премії:

— Є речі досить рідкісні в нашому меркантильному світі, і цей візит — одне з таких рідкісних явищ. Адже коли йдеться про духовність і про нашу здатність її оцінити, ми однозначно це буквально: скільки коштує пам'ятник або квиток на концерт поп-зірки. Тобто у нас всюди — підміна цінностей. А тут зовсім інше. Кажу так не тому, що я людина церковна, якраз ні. Мене, як людину театру, певною мірою втішає хоча б той факт, що Папа — драматург і поет. І ось коли на такому рівні зустрічають поета й драматурга (нехай навіть «колишнього драматурга») — то, можливо, ще не все втрачено...

Тарас ЧОРНОВІЛ, народний депутат України, член партії «Реформи і порядок»:

— Цілком позитивно. Я сам греко-католик і вже був на візитах Папи Римського в інших країнах. А ще я голова громадського комітету з прийому Понтифіка. Його приїзд важливий не тільки для католиків, а й для всіх людей, тому що у країнах, де він побував, залагоджується багато і соціальних, і політичних конфліктів. Сама добра енергія, яка йде від нього, і саме розуміння отої величі дуже багато виправляє і підносить людей. Я думаю, після цього візиту ми станемо трохи іншим народом.

Анна АЗАРІ, посол Ізраїлю в Україні:

— Рік тому Папа Римський був у нас в Ізраїлі. І вся країна його вітала, хоча ми й не католицька держава. У нього велика вага й престиж. Цей візит в Україну —візит з миром.

Олександр ШАЛІМОВ, академік, видатний хірург, почесний директор Інституту хірургії та трансплантології:

— У нас — своя віра, у них — своя. У нас — свої традиції й культура, у них — свої. Ми поважаємо їхню релігію і сподіваємося, що й вони з повагою ставляться до нашої.

 Хроніка. Факти. Події

Київ

Розширення співробітництва залежить від нас

Під час свого візиту в Україну прем'єр-міністр Швеції Йоран Перссон закликав офіційний Київ до тіснішого співробітництва з ЄС. Він зазначив, що на останньому саміті організації у Гетеборзі вирішено розширити з Україною не тільки економічне, а й політичне співробітництво у рамках Європейської конференції. Прем'єр Швеції ще раз підкреслив стратегічне значення України для Євросоюзу і сказав, що країнам —кандидатам на вступ до ЄС: Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії, — Гетеборзький саміт рекомендував розвивати відносини із сусідньою Україною.

Упевненості немає

Остаточне рішення щодо кредиту на добудову Хмельницької і Рівненської АЕС, за словами президента ЄБРР Жана Лем'єра, залежатиме від виконання Україною чотирьох умов. Це — закриття третього енергоблока на Чорнобильській АЕС, звіт про задовільний стан ядерної безпеки, підтвердження фінансування проекту добудови енергоблоків іншими кредиторами і переконаність у кредитоспроможності країни.

Допомога у боротьбі зі стихією

Більш як 90 тисяч доларів з цивільного бюджету НАТО і приблизно таку саму суму з національних бюджетів Канади, Польщі, Угорщини та низки інших країн—членів НАТО виділяється на реалізацію першої фази пілотного проекту Україна—НАТО із запобігання паводкам у Закарпатті.

Брюссель

Переговорний глухий кут?

Рада НАТО ухвалила рішення, що передбачає відправлення до Македонії спеціального контингенту із роззброєння албанських бойовиків. Умовою для проведення цієї операції є досягнення угоди між македонською владою і сепаратистами про врегулювання конфлікту. Проте, за останніми повідомленнями, ці переговори закінчилися невдачею.

Лондон

Виважений підхід

Британський міністр фінансів Гордон Браун заявив, що уряд, як і раніше, підтримує вступ Британії в зону євро, проте, за його словами, з цим не слід поспішати, щоб не піддати ризику національні економічні інтереси.

Белград

Податок на «тіньові» доходи

Парламент Сербії прийняв закон, яким запроваджено особливий податок на доходи, отримані в роки правління колишнього президента Слободана Мілошевича. Під нове оподаткування підпадає період з січня 1989 року, коли Мілошевич узяв на себе всю повноту влади. Ставка податку починається з 30% — на готівку і власність у розмірі 50 тисяч доларів, і доходить до 90% на суми, що перевищують 5 млн. доларів.

Тель-Авів

Шанси ще є

Ізраїль поки що не має наміру відмовлятися від договору про зміцнення перемир'я з палестинцями. Водночас ізраїльтяни залишають за собою право реагувати у разі нових терактів. Про це йдеться в заяві, прийнятій за підсумками засідання кабінету безпеки Ізраїлю під головуванням прем'єр-міністра цієї країни Шарона.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Фото АП.

Андрій Шевченко — найкращий футболіст України

Починаючи з 1991 року, «Голос України» проводить традиційне опитування журналістів, щоб визначити найкращого футболіста нашої країни в сезоні.

Серед наших лауреатів значаться: Геннадій Литовченко, Сергій Шевченко, Ахрік Цвейба, Віктор Леоненко, Андрій Полунін, Андрій Шевченко, Сергій Ребров.

Цього разу на нашу пропозицію відгукнулися 93 журналісти з усіх куточків держави, які представляли друковані видання, інформаційні агенції, радіо і телебачення.

Їм було запропоновано назвати трійку, на їхню думку, найкращих футболістів у сезоні 2000/2001 років. Легіонерів в українському чемпіонаті до уваги не брали. У списку були прізвища 27 гравців.

За перше місце нараховували три очки, за друге —два, за третє — одне.

Отже, поспішаємо привітати нашого лауреата —нападника італійського «Мілана» і національної збірної України **Андрія ШЕВЧЕНКА**, який здобув абсолютну першість, набравши 270 очок! 85 журналістів назвали Шевченка першим, 7 — другим і один —третім.

Друге місце — в півоборонця донецького «Шахтаря» і національної збірної України **Геннадія ЗУБОВА** — 91 очко (5.31.14).

Третім призером став ще один представник «Шахтаря» і української збірної, найкращий бомбардир чемпіонату країни, що завершився, нападник **Андрій ВОРОБЕЙ** — 77 очок (1.32.10).

Наступні місця посіли: **Владислав Ващук** («Динамо») —22 очки, **Анатолій Тимощук** («Шахтар») — 14, **Сергій Ребров** («Тоттенгем») і **Олександр Головко** («Динамо») —по 12, **Юрій Вірт** («Шахтар») — 11, **Дмитро Парфенов** («Спартак», Москва) — 7, **Олег Лужний** («Арсенал», Лондон) і **Олександр Мелащенко** («Динамо») — по 5, **Володимир Єзерський** («Дніпро») — 4, **Олександр Шовковський** («Динамо») і **Олександр Лавренцов** («Крилья Совєтов», Росія) — по 3, **Сергій Ателькін** («Шахтар»), **Іван Гецко** («Металіст»), **Сергій Кормильцев** («Торпедо», Москва), **Сергій Попов** («Шахтар»), **Віталій Рева** (ЦСКА) — по 2, **Микола Волосянко** (ЦСКА), **Сергій Ковалець** («Металург», Запоріжжя), **Степан Молокуцко** («Металург», Маріуполь), **Максим Левицький** («Спартак», Москва), **Сергій Скаченко** («Мец», Франція), **Роман Максим'юк** («Дніпро»), **Михайло Старостяк** («Шахтар»), **Андрій Тлумак** («Карпати») — по 1.

Хто за кого?

Абліцов Олександр («Голос України», Запоріжжя) —Шевченко, Воробей, Вірт
Башкатов Олександр («Советский спорт», Київ) —Шевченко, Зубов, Тимощук
Бєлозеров Євген («Команда») — Шевченко, Ребров, Воробей
Бобруєнко Юрій («Команда») — Шевченко, Воробей, Тимощук
Бондаренко Сергій (УТН, «Світ спорту») — Шевченко, Зубов, Воробей
Бочок Микола («Спортивна газета») — Шевченко, Зубов, Головко
Браницький Віктор («Голос України») — Шевченко, Зубов, Мелащенко
Валерко Валерій («Вечірній Київ») — Шевченко, Єзерський, Мелащенко
Валерко Олесь («Київська правда») — Шевченко, Рева, Мелащенко
Варакін Андрій («Спортивна газета») — Шевченко, Зубов, Молокуцко
Вацко Віктор («Світ спорту», УТН) — Шевченко, Воробей, Геращенко
Віштак Олександр («1+1») — Шевченко, Зубов, Ребров
Волков В'ячеслав («Команда») — Шевченко, Воробей, Зубов
Волобуєв Михайло (Рейтер) — Шевченко, Воробей, Шовковський
Востряков Олег («Киевские ведомости») — Шевченко, Зубов, Геращенко
Гончарук Олександр («Президентський вісник») — Шевченко, Зубов, Воробей
Горбунов Олександр («Спортивна газета») — Шевченко, Зубов, Кормильцев
Гресько Іван («Світ спорту—футбол») — Шевченко, Воробей, Попов
Гресь Євген («Команда») — Шевченко, Воробей, Тимощук
Гринь Григорій («Голос України», Полтава) — Шевченко, Зубов, Мелащенко
Данилов Юрій («Команда») — Шевченко, Воробей, Ателькін
Даценко Сергій («Факты») — Шевченко, Воробей, Головко
Димченко Дмитро («Команда») — Шевченко, Воробей, Ребров
Довнич Богдан («Голос України») — Шевченко, Зубов, Ващук
Дрига Сергій («Спортивна газета») — Шевченко, Ващук, Зубов
Дульцев Костянтин (Z радіо) — Шевченко, Воробей, Парфенов
Зерченко Денис («Доброго ранку, Україно!») — Шевченко, Зубов, Ателькін
Зінченко Євген («1+1») — Шевченко, Зубов, Вірт
Каравай Іван («Український футбол») — Шевченко, Воробей, Зубов
Карельський Євген («Команда») — Шевченко, Воробей, Зубов
Карман Юрій («Спортивна газета») — Шевченко, Ващук, Волосянко
Касьянов Сергій («Спортивна газета») — Шевченко, Зубов, Ващук
Клопов Сергій («Світ спорту—футбол») — Шевченко, Воробей, Попов
Ковальський Андрій (ICTV) — Шевченко, Зубов, Воробей
Ковальчук Сергій («Голос України») — Шевченко, Ващук, Зубов
Козаченко Євген («Доброго ранку, Україно!») — Шевченко, Зубов, Головко
Конончук Ігор («Демократична Україна») — Шевченко, Воробей, Вірт
Корзаченко Юрій («Киевские ведомости») — Шевченко, Зубов, Ковалець
Корольов Ігор («Україна молода») — Воробей, Шевченко, Гецко
Косий Микола («Голос України», Харків) — Шевченко, Зубов, Гецко
Кудирко Андрій («Команда») — Шевченко, Воробей, Лавренцов
Кульчицький В'ячеслав («Український футбол», Одеса) —Шевченко, Воробей, Лавренцов
Лавренюк Сергій («Голос України») — Шевченко, Лужний, Головко
Лінник Ігор (2000) — Шевченко, Головко, Парфенов
Липенко Олександр (Z радіо) — Шевченко, Головко, Шовковський
Липовецький Едуард («Спорт-Экспресс», Львів) —Шевченко, Зубов, Гецко
Лисенко Олег («Команда») — Шевченко, Воробей, Зубов
Люлька Олег («Український футбол») — Шевченко, Єзерський, Мелащенко
Малишев Юрій (пресслужба ПФЛ) — Шевченко, Воробей, Зубов
Маргієв Олексій («Новий канал») — Шевченко, Головко, Ребров
Мартиненко Анатолій («Український футбол») — Шевченко, Зубов, Ващук
Матюха Юрій («Факты») — Шевченко, Зубов, Вірт
Мірошниченко Дмитро («Команда») — Шевченко, Зубов, Ващук
Мірошниченко Ігор (ICTV) — Шевченко, Зубов, Скаченко
Михайлов Василь («Команда», Львів) — Шевченко, Зубов, Максим'юк
Никоненко Валерій (УТН, «Світ спорту») — Шевченко, Воробей, Вірт
Новобранець Валерій («Команда») — Шевченко, Воробей, Тимощук
Омельяненко Артем («Команда») — Шевченко, Воробей, Тимощук
Паткевич Костянтин (2000) — Шевченко, Воробей, Парфенов
Петрушов Віктор («Український футбол») — Зубов, Воробей, Шевченко
Пількевич Сергій («Український футбол») — Шевченко, Воробей, Зубов
Пільчевський Юрій («Команда») — Шевченко, Зубов, Ващук
Полісученко Ганна (OTV) — Шевченко, Ващук, Шовковський
Полховський Сергій (прес-служба ФК «Динамо», Київ) — Шевченко, Зубов, Вірт
Пономаренко Олексій («Сегодня») — Шевченко, Ребров, Воробей
Радовський Данило («Спортивна газета») — Шевченко, Ващук, Зубов
Рекунов Валерій («Робітнича газета») — Шевченко, Тимощук, Воробей
Сай Юрій («Команда») — Шевченко, Зубов, Тимощук
Самоткан Юрій («Український футбол») — Шевченко, Воробей, Лавренцов
Свірін Руслан (телеканал «Інтер») — Зубов, Шевченко, Тлумак
Семененко Олексій (прес-служба ФК «Динамо», Київ) —Шевченко, Ващук, Зубов
Сердюк Олександр (прес-служба ФК «Дина-

Знову на троні...

— Після річної перерви спортивні журналісти знову назвали вас найкращим футболістом України. Що скажете з цього приводу?

— Мені дуже приємна така оцінка. Виходить, що мою працю, мої старання відзначено. А «Голосові України» я вдячний особливо. Адже це авторитетне видання назвало мене своїм лауреатом, коли тільки починав кар'єру. Отже, отримав своєрідне благословення.

— Не наскучило грати в «Мілані»? Казали, що «око» на вас поклав мадридський «Реал»...

— Стосовно королівського клубу, то «запросини» обмежилися публікаціями в пресі. А конкретного нічого не було. Втім, то не моя справа — вести розмови про переходи і контракти. Я — професіонал і маю сумлінно відпрацьовувати зарплату.

— І все-таки «Мілан» не потрапив до Ліги чемпіонів. Чи не засмучує вас цей факт?

— Звичайно, прикро, що залишилися за бортом найголовнішого клубного турніру. Але ми виступатимемо в Кубку УЄФА. Це також престижно і нелегко.

— Як вплине обрання президента вашого клубу на посаду прем'єр-міністра Італії?

— Я взагалі намагаюся бути подалі від політики. Нехай італійців турбує питання з обранням вельмишановного пана Берлусконі. Я — громадянин України. І, природно, мене цікавлять насамперед події, що відбуваються в моїй країні.

— У «Мілані» — новий тренер...

— З ним поки що не бачився. А що буде далі, лиш Богові відомо...

— Гаразд, тоді поговорімо про справи в нашій збірній.

— Будь ласка, не сипте сіль на рани. Нас ніби хтось зачаклував. Створюємо стільки моментів біля воріт суперників, а реалізація — практично нульова. Трохи б удачі, і, можливо, все не було б так сумно. Та я все-таки сподіваюся, що за кілька місяців до нової порції матчів нашої національної команди її тренерський штаб виробить потрібну стратегію. А гравці відпочинуть, наберуть оптимальну форму. І дай Боже, крига скресне...

— А тепер, коли не заперечуєте, поговорімо на світські теми. Чи правда, що збираєтесь відкрити в Києві магазини модного одягу?

— Це — лише чутки. Мені поки що не до комерції...

— Подейкують, що один з італійських журналів провів опитування серед місцевих жінок. Найсимпатичнішим для себе вони назвали Алесандро Дель П'єро. А ви посіли престижне друге місце...

— Уперше чую про це. Хоча бути фаворитом у жінок — справа приємна. Та скажу про інше: інколи з преси (італійської, української) дізнаєшся про себе більше, ніж знаєш сам. І, що найнеприємніше, багато, м'яко кажучи, неправди.

— Повідомлялося також, що було зроблено фотоальбом із світлин гравців серії А. Його тираж добре пішов. А виручені кошти витратили на благодійницькі потреби. Чи брали участь ви у тій акції?

— Я вважаю, що про благодійництво варто менше говорити, а більше робити добра. Особливо коли справа стосується сиріт, хворих дітей тощо.

— Чи відвідуєте модні тусовки в Мілані?

— Поки що мене туди особливо не запрошують. Але, можливо, колись і покличуть.

— Що можете встигнути за хвилину?

— Забити гол, випити склянку прохолодного напою, коли спрага дошкуляє, сказати комплімент. І в коханні, либонь, можна освідчитися навіть за таку коротку мить. І ще багато чого іншого.

— Ваші рідні пишаються вами?

— Гадаю, що так. Але вони дуже скромні люди. Моя слава їх не зіпсувала. І мене також.

— Чи полюбляєте популярну музику?

— Звичайно, як і більшість молодих людей. Особливо часто слухаю улюблені мелодії в авто. А за кермом проводжу багато часу. Люблю італійські групи, Ероса Рамазотті, американку Мадонну. Симпатизую українським «Чотирьом королям».

— Де збираєтесь провести відпустку?

— Ще не вирішив. Неодмінно побуду трохи вдома. У Києві є справи. А там видно буде...

— Шановний Андрію, від імені наших читачів ще раз вітаємо вас із перемогою в журналістському опитуванні. Зичимо міцного здоров'я і перемог. Особливо в збірній України.

— Щиро дякую.

Розмову вів Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Фото автора.

мо», Київ) — Шевченко, Ребров, Головко

Ситник Олег («1+1») — Шевченко, Зубов, Тимощук

Стадниченко Кирило («Влада і політика») — Зубов, Шевченко, Тимощук

Танасюк Андрій («Команда») — Шевченко, Воробей, Зубов

Фокін Олександр («Команда») — Шевченко, Воробей, Зубов

Франков Артем («Футбол») — Шевченко, Левицький, Воробей

Фришко Олександр («Футбол») — Шевченко, Парфенов, Головко

Хоменко Віктор («Голос України», Сімферополь) —Шевченко, Ребров, Лужний

Чередов Анатолій (ТРК «Київ») — Шевченко, Зубов, Ващук

Черноіванов Володимир («Команда») — Шевченко, Воробей, Тимощук

Чеховський Геннадій («Сегодня») — Шевченко, Воробей, Зубов

Чибурда Володимир (СТБ) — Зубов, Шевченко, Ващук

Шарафутдінов В'ячеслав (прес-служба ФК «Шахтар», Донецьк) — Вірт, Шевченко, Воробей

Шахов Андрій («Футбол») — Шевченко, Парфенов, Воробей

Шахрай Роман («Український футбол») — Тимощук, Шевченко, Воробей

Шершень Валерій (радіо «Довіра») — Шевченко, Лужний, Вірт

Шумейко Олег (телеканал «Інтер») — Шевченко, Воробей, Ребров

Щербак Юрій (ДІНАУ) — Шевченко, Ващук, Вірт

Щербачов Степан («1+1») — Зубов, Шевченко, Ващук

Юріс Юрій («Спорт-Экспресс», Донецьк) — Шевченко, Зубов, Старостяк

Яворський Анатолій («Сегодня») — Шевченко, Воробей, Зубов

Янголь Анатолій («Спортивна газета») — Шевченко, Зубов, Кормильцев.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Хокей — справа темна

До Харкова повертається професіональний хокей, але, можливо, що тренуватися і приймати команди гостей харківські «Витязі» восени нинішнього року змушені будуть на бєлгородському льоду Росії, якщо будуть узагалі.

Харків — в очікуванні хокейного сезону. Харківський хокей, який помер десять років тому, сьогодні немовби відроджується з попелу. Отож, найпевніше, не пізніш як нинішньої осені харківські шанувальники спорту знову з натхненням зможуть вигукнути: віват, хокей!

Зазначу, йдеться не про аматорський, а про професіональний клуб під назвою «Витязь». Його вже сьогодні заявлено у Федерації хокею України, він подав офіційну заявку на участь у чемпіонаті Східно-Європейської хокейної ліги. Головним тренером команди призначено Євгена Гладченка, відомого спеціаліста в хокейній справі бодай уже тим, що виховав майстрів, які сьогодні успішно виступають у командах НХЛ. Утім, він поки що називає себе не інакше як королем без королівства.

...Шанувальники спорту старшого покоління пам'ятають, що харківське «Динамо» наприкінці вісімдесятих грало у вищій лізі радянського чемпіонату. Але від того великого хокею сьогодні залишилися тільки поажовклі фотографії і зруйнований Палац спорту, який спритні хлопці не без допомоги місцевої влади перетворили на торговельні ряди. Льоду там давно вже немає і, найвірогідніше, більше ніколи не буде. Батьків міста хокей, судячи з усього, не хвилює: зиску з нього майже ніякого, а справа копітка, задоволення дороге.

Та попри все в місті досі живе дух льодових битв і перемог, є дитячо-юнацька спортивна школа, до речі — колись одна з найкращих у Союзі, та й донині не втратила своєї слави. Її вихованці сьогодні поповнюють хокейні клуби українських столичних команд, грають у російських, європейських, американських, але тільки не в рідному місті. Прикро...

Ось ця біда і бажання зберегти дитячу хокейну школу, дати її вихованцям надію на розвиток і затребуваність спортивного таланту в рідному місті й змусила президента НПК «ЛОІС» Анатолія Локтєва серйозно взятися за відродження хокею у Харкові.

Хокейний клуб «Витязь», підкреслює він, — це структурний підрозділ нашої компанії, не комерційний і не прибутковий. Завдання інше — відродити в місті повнокровне хокейне життя, створити команду не на сезон, а на роки, десятиріччя. А зібрати хлопців, колектив висококласний, каже він, неважко, тільки свисни, і наші хлопці, котрі грають по всьому світу, хоч сьогодні ладні повернутися до свого міста і відродити його колишню хокейну славу.

Розмах, з яким НПК «ЛОІС» має намір розв'язати хокейну, та й узагалі соціальну проблему Харкова, заслуговує поваги та всілякої підтримки, якщо, звісно, тільки слова і плани не розійдуться з ділом.

Для забезпечення умов професіонального, сучасного становлення клубу компанія горить бажанням будувати в місті новий багатопрофільний комплекс з кількома льодовими та багатьма іншими спортивними майданчиками, який дав би змогу влаштовувати в ньому змагання світового рівня. Що зрештою сприятливо позначиться не тільки на розвиткові хокею, а й надасть великі можливості для широкого залучення молоді й населення Харкова до спорту, фізичної культури, до здорового способу життя. Нарешті дасть змогу побачити в себе вдома «живцем» найкращі клуби світу, розвинути не тільки хокей, а й фігурне катання і багато-багато інших видів спорту.

Заввважте, йдеться не про будівництво, скажімо, тютюнової фабрики або винзаводика, а про зведення «фабрики здоров'я». Але батьків міста вона поки що не надихає. Ні, на словах усі начебто «за». Але серед безлічі проблем, пов'язаних зі становленням хокейного клубу, є дві наче дріб'язкові, але які ніяк не здолати без чиновницької візи. А вона, мабуть, дорого коштує.

Хокейний сезон, як відомо, розпочинається восени. Але для того, щоб тренуватися, приймати команди гостей —потрібен лід. У хокеї без нього, ясна річ, не обійтися. А ось надати його у вечірні години для команди «Витязь», коли діти спортивної школи вже відпочивають, ніяк «не виходить». Отож імовірно, що стартувати у Східно-Європейському чемпіонаті харківській команді, можливо, доведеться із сусіднього бєлгородського льоду, що в Росії.

А надання ділянки під забудову — взагалі проблема століття. Адже міські можновладці так догосподарювалися останніми роками, що на величезних майданчиках, виділених раніше генпланом під зведення спортивних споруд, будують сьогодні то потворні гаражні кооперативи, то пивні «точки».

Але ентузіасти цієї, безперечно, важливої державної справи згодні співпрацювати з міською владою на будь-яких взаємовигідних умовах, вкладати свої капітали в спільну справу, залучати до участі в будівництві спортивного комплексу інших партнерів, не вимагаючи при цьому від влади майже нічого: підтримати і не заважати. Але, на жаль, хокей, та й узагалі спорт, у нашому місті, схоже, — справа не тільки громадська, політична, а й... темна.

Микола КОСИЙ.

Харків.

«Китайської стіни» ми не здолали, але...

Футбол. Чемпіонат світу серед юніорів (U-21). Аргентина.

ГРУПА А (Буенос-Айрес). Єгипет—Аргентина. 1:7. Ямайка—Фінляндія. 0:1.

Аргентина — 6 очок, Фінляндія — 3, Ямайка — 1, Єгипет — 1.

ГРУПА В (Кордова). Ірак—Бразилія. 1:6. Канада—Німеччина. 0:4.

Бразилія — 6, Німеччина, Ірак — по 3, Канада — 0.

ГРУПА С. Чилі — США. 1:4.

УКРАЇНА—КИТАЙ. 0:0.

Україна: Руденко, Шершун, Симоненко, Комарницький, Бондаренко, Смалько (Пасічниченко, 65), Белік (Кабанов, 73), Валєєв, Герасименко, Хистєв, Даниловський (Гай, 32).

Китай: Ан Чі, Ду Ви, Джоу Лінь, Ван Шен, Ху Джаодюнь, Гао Мін, Янь Сун (Ван Сіньсінь, 84), Су Мен, Джан Яо Кунь, Гу Бо (Ма І, 67), Ю Тао (Суй Юн, 90).

Попереджено: Комарницького, 6, Джан Яо Куня, 27, Хистєва, 69.

Арбітр — Клаудіо Маріо Мартін (Аргентина).

20 червня. Мендоса. Стадіон «Мальвінас Аргентінас». 5 000 глядачів.

	В	Н	П	М	О
УКРАЇНА	1	1	0	4—2	4
КИТАЙ	1	1	0	1—0	4
США	1	0	1	4—2	3
Чилі	0	0	2	3—8	0

Незвично розпочався поєдинок з участю господарів чемпіонату проти єгиптян. Африканці відкрили рахунок. Але цим так роздратували аргентинських футболістів, що ті вчинили дратівникам справжнісінький розгром. Три м'ячі записав на свій рахунок Хав'єр Саволі.

«Хет-триком» відзначився і німець Бенджемін Ауер. А збірна Німеччини, схоже, оговталася після стартової поразки від Бразилії.

Утім, здолати бразильців на цьому турнірі, схоже, буде дуже складно. Чарівники м'яча у другому своєму поєдинку на турнірі просто розтрощили іракців.

Українські футболісти, як і очікувалося, наштрикнулися на надміцні оборонні мури. Китайську команду видатною у творчому плані назвати не можна. Але це напрочуд дисциплінований, витривалий, чудово підготовлений функціонально колектив, готовий пресингувати впродовж усього ігрового часу. Як кажуть, стоячи цю команду не обіграти.

Оригінальними діями, гостротою в атаці китайці не відзначалися. Але зо два гострі моменти біля воріт Руденка створити спромоглися. Пригадаймо хоча б 60-ту хвилину, яка могла стати для збірної України фатальною. Заколихавши пильність наших футболістів, опоненти провели блискавичну контратаку. Довгим пасом на ударну позицію вивели Гу Бо. Здавалося, все —катастрофа. Пропускаємо м'яча, і спробуй тоді відігратися, коли треба руйнувати ту непорушну «китайську стіну».

Варто подякувати Віталієві Руденку. Тієї скрутної миті він, молодець, виручив колектив.

Слід сказати, що й підопічні Анатолія Крощенка, виходячи із турнірної стратегії, стрімголов уперед не бігли, дбаючи про міцні тили. Адже результат нині —головне.

— Ми всі діємо в атаці з «відходу», — каже Олексій Белік. — Адже сповідуємо принцип «усі в атаці — всі в обороні». Ведення гри з глибини —природний процес...

Заради справедливості варто зазначити, що українці атакували осмисленіше і гостріше. Двічі майстерно виконував штрафні капітан нашої команди у цьому поєдинку Богдан Шершун.

Близькі до успіху синьо-жовті були й на 41-й хвилині, коли Руслан Валєєв віддав чудову гостру передачу у штрафний на Андрія Герасименка. Але у форварда удар не вийшов.

Не так успішно, як у першому матчі проти чилійців, зіграв Белік. Але є пояснення цього. Китайці, дізнавшися про бомбардирський талант донеччанина, приставили до нього кількох персональних вартових. І ті опікали українця не соромлячись.

Утім, сподіватимемося, що Олексій матиме нагоду порадувати нас результативною грою.

Шкода, звичайно, що збірна України зазнала перших кадрових втрат. У середині першого тайму травмували Сергія Даниловського. Хочеться вірити, що лікар команди, майстер своєї справи Леонід Миронов поставить Сергія на ноги в повному розумінні цього слова.

Отже, цю нічию, безперечно, можемо віднести до активу. Вона принесла очко й дала змогу нашій команді залишитися на першому рядку турнірної таблиці.

Післязавтра змагання в нашій групі завершаться. Китайці зустрічатимуться з чилійцями. Схоже, що азіати доб'ються свого. Їх задовольнить навіть нічия. Тоді, незалежно від результату зустрічі Україна—США, футболісти Китаю посядуть одне з перших двох місць. А вони, як відомо, є гарантованою перепусткою до другого раунду.

Зрозуміло, якою мірою важливий для нас поєдинок з американцями, котрі, схоже, здаватися не збираються. Тому не будемо прогнозувати. А ліпше побажаємо нашим хлопчикам удачі.

В. Б.

Спорт

Події та результати

■ Хокей

З наступного сезону інтернаціональний склад учасників Східно-Європейської хокейної ліги поповнить представник Російської Федерації — московський клуб МДУ. У наступному сезоні колектив, який очолюють відомі в минулому майстри Іван Авдєєв та Олександр Сидельников, мав виступати у вищій російській лізі. Але чомусь віддав перевагу СЄХЛ.

Отже, в основній групі на старт вийдуть дев'ять клубів: українські — «Беркут», «Сокіл», білоруські — «Німан», «Полімір», ХК «Мінськ», ХК «Гомель», латвійські — «Металургс», ХК «Рига» і російський — МДУ.

Стосовно другої групи, то склад її учасників ще формується. Бажання взяти участь у змаганнях виявили поки що п'ять команд: українські ХК «Київ» і харківський «Витязь» (докладну розповідь про цей колектив ми публікуємо в цьому числі газети), білоруські ХК «Вітебськ» і «Хімволокно» (Могилів), литовська «Енергія» (Електринай). До них, можливо, приєднається латвійська «Призма» (Рига).

Переможець змагань у другій групі в серії з двох матчів поборється з восьмою командою першої за місце в плей-оф.

■ Бокс

Популярна британська газета «Сан» повідомила, що дві телекомпанії, які конкурують, НВО і «Шоутайм», уклали угоду про спільну трансляцію двох поєдинків між колишніми чемпіонами світу Майком Тайсоном (США) і Ленноксом Льюїсом (Велика Британія). Призовий фонд перевищуватиме 170 (!) мільйонів доларів. Обидва поєдинки відбудуться у Лас-Вегасі. Перший — 8 грудня. Дату повторного ще не відомо.

■ Футбол

Збірна Збройних сил України, яку очолює Віктор Іщенко, вирушила до Єгипту на чемпіонат світу серед армійських колективів. Нашу команду сформовано з гравців ЦСКА, бородянського «Борекса» та білоцерківської «Ригонди». Суперниками українців у груповому турнірі будуть колективи з Німеччини, Сирії та Кот д'Івуару.

Завдання мінімум для наших — вийти з групового турніру до наступного раунду. Чемпіонат стартує завтра.

Сьогодні в Женеві (Швейцарія) відбудеться жеребкування учасників першого і другого раундів Ліги чемпіонів та кваліфікаційного етапу Кубка УЄФА. Отже, ми дізнаємося про суперників донецького «Шахтаря» і київського ЦСКА.

Динамівці Києва розпочнуть із третього кваліфікаційного раунду Ліги чемпіонів. Їхній суперник буде відомий 25 липня. До речі, до головної частини змагання вже потрапили 16 клубів: німецькі — «Баварія» і «Шальке-04», іспанські — «Реал» і «Ла-Корунья», італійські — «Рома» і «Ювентус», французькі — «Нант» і «Ліон», англійські — «Манчестер Юнайтед» та «Арсенал», нідерландські — ПСВ і «Фейєноорд», а ще — «Спартак» (Росія), «Спарта» (Чехія), «Олімпіакос» (Греція) та «Боавішта» (Португалія).

Дніпропетровський «Дніпро» в Кубку УЄФА стартуватиме з першого раунду. Його суперник визначиться після 24 серпня.

Коньков залишив ПФЛ

Не пропрацювавши й року, подав у відставку виконавчий директор Професіональної футбольної ліги України Анатолій Коньков. Яка причина? Можна лише здогадуватися. Анатолій Дмитрович — авторитетний тренер-практик. Тому, либонь, незручно почувався у чиновницькому вбранні. Можливо, отримав запрошення очолити якийсь колектив. Адже ротація тренерів у наших клубах йде активно. Він лише в полтавській «Ворсклі», де, до речі, працював Коньков, за сезон змінилося кілька наставників. І цей перелік можна продовжувати: запорізький «Металург», «Карпати», «Таврія»….

***На знімку:* президент ПФЛ Равіль Сафіуллін (ліворуч) і вже колишній виконавчий директор ліги Анатолій Коньков.**

Фото автора.

Космічна і земна вахта "ЧеЗаРи"

Вітчизняний стиль

ВАТ «ЧеЗаРа» — одне з провідних підприємств Національного космічного агентства України. Воно випускає складну спеціалізовану електронну техніку: системи управління, електронно-обчислювальні системи, супутникову навігаційну апаратуру. Останніми роками завод освоїв виробництво космічних командно-вимірювальних приладів комерційного призначення серії «Експрес» для Росії та Франції, брав участь у реалізації проекту європейського супутника зв'язку «СЕСАТ» та інших програмах. З 1994 року багатопрофільне підприємство очолює Костянтин Іванович Колесник, який працює на радіоприладному заводі практично з часу його відкриття у 1970 році. Він пройшов шлях від рядового майстра до начальника цеху, начальника виробництва, заступника генерального директора і, зрештою, керівника ВАТ «ЧеЗаРа». Уже кілька років його обирають головою обласної організації УСПП. У 1999 році К. Колесника відзначив орденом Дружби президент Росії В. Путін, а щойно в Києві йому вручив високу нагороду Л. Кучма — орден «За заслуги» III ступеня.

— Костянтине Івановичу, ваша доля тісно пов'язана з «ЧеЗаРою». А чи були такі моменти в житті, коли хотілося змінити роботу?

— Ні!

— Хіба вам свого часу не пропонували перейти на партійну роботу?

— Звичайно, агітували. І навіть у міністерство запрошували. Але у тій керівній роботі я не відчував творчості, вона мене не приваблювала.

— Коли радіоприладний завод ставав на ноги, ваші можливості були значно менші. І все-таки, за які тодішні дні маєте найтепліші згадки?

— У 1985 році мене призначили начальником щойно відкритого цеху мікроелектроніки. Я починав, коли в ньому працювало 250 чоловік. А через п'ять років уже в цеху налічувалося 1600 працюючих! Тобто щомісяця нарощувалися виробничі потужності, щодня ми вирішували досить складні творчі завдання. Приємно, що і тепер зроблене тоді допомагає нам тримати високі позиції в конкурентному середовищі. Особливо гордісно за серйозну і відповідальну частку участі в запуску «Бурану».

— Ви очолили «ЧеЗаРу» у нелегкі часи зміни пріоритетів. Які стратегічні напрямки, обрані вами як керівником, вашими однодумцями, виявилися вірними або помилковими?

— Після розпаду СРСР і втрати замовлень військового ракетного комплексу, аби завантажити працюючих роботою, нам усерйоз радили перепрофілювати головні цехи. Мода на виробництво побутових каструль, замків тощо стосовно нашого підприємства не виправдала себе. Як ми переконались, наші потужності можуть бути ефективно задіяні передусім у реалізації мирних програм з виробництва найсучаснішої апаратури зв'язку, високоточних радіоелектронних пристроїв, датчиків, біометричної системи захисту комп'ютерної інформації. Ці напрями виявилися виграшними. У 1996 році спільно з американською компанією «АТіТ» ми створили спільне підприємство «Lucent Technologies —ЧеЗаРа, Лтд», яке стало провідним в Україні з виробництва телефонних станцій 5ESS, їх встановлення та обслуговування. Добре зарекомендувала й конверсійна новинка — апаратура ущільнення цифрових телефонних каналів ИКМ-30-4. Нині підприємство випускає модернізовані її аналоги — ИКМ-30-5 ЧРН, ИКМ-120-54 РН, ИКМ-480-54РН. Сьогодні виявився перспективним і напрям виготовлення обладнання ЩЦАД доступу до мережі Інтернет. «Сіріус-128» — це системний комплекс, який дає змогу провайдеру будувати мережу інтегрованого доступу до інфокомунікаційної системи. Оператор має можливість, працюючи в Інтернеті, водночас відповідати на телефонні дзвінки. Згідно з угодою з Укртелекомом тільки цього року виробимо 5000 одиниць цієї апаратури. Наступна модель «Сіріуса» забезпечить швидкість передання інформації з 128 Кбіт/с до 2,3 Мбіт/с.

— На початку року в Дніпропетровську відбулася зустріч президентів України та Росії Л. Кучми та В. Путіна, які обговорили проблеми поліпшення співпраці у космічній галузі. Чи розв'язували під час переговорів суто «чезарівські» проблеми?

— Ми дуже задоволені результатами цих переговорів. В. Путін дав зрозуміти, що тепер не чинитиметься жодних політичних перешкод для розв'язання спільних завдань. І це дуже добре. Досить сказати, що жоден запуск російської ракети-носія не відбувається без участі «ЧеЗаРи». Наш вклад у нього становить до 1,5 мільйона гривень. Росії все-таки вигідніше мати справу з Черніговом, ніж створювати нові потужності. Після зустрічі президентів ситуація із замовленнями російських партнерів значно поліпшилася. Ми оцінюємо перспективу ринку збуту нашої продукції в Росії в 15—18 мільйонів доларів щорічно. Налагодження доброзичливого співробітництва обох держав — в інтересах і промисловців, і трудових колективів. Сподіваюся, що лідер УСПП, Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах, якого добре знаю і ціную, докладе чимало зусиль, аби позитивні зрушення у цьому плані додавалися невпинно.

— Яка частка «ЧеЗаРи» у виконанні української космічної програми?

— Велика. У кожному запущеному «Зеніті» — на два мільйони гривень нашої електронної начинки. Ми освоїли нове покоління навігаційних пристроїв «Регул» для космічних апаратів. Гордість нашого колективу —участь у забезпеченні ракети-носія і розгінного блоку за програмою «Морський старт». Там використовується чернігівська апаратура «Квант-ВД», «Сіріус», велика кількість з 800 модифікацій датчиків, перетворювачів, які виробляємо.

— На якій стадії реалізація пілотного проекту —запровадження в Україні за допомогою дешевих «чезарівських» радіоприймачів бездротової радіотрансляції?

— На жаль, Кабінет Міністрів ще визначається з цього приводу. Проблема в тому, що практично у кожному районі потрібно встановити радіопередавальну систему. Це, звичайно, певні затрати. Але вони окупляться вже через три роки. Адже експлуатація дротяної радіотрансляції набагато затратніша для зв'язківців. Ми нині співпрацюємо з Вінницькою облдміністрацією у цьому плані. Там дійшли висновку, що знову встановлювати дротяне радіо після стихії — це вчорашній день. А «ЧеЗаРа» готова хоч сьогодні заповнити вітчизняний ринок великими партіями короткохвильових радіоприймачів. Проте, повторюю, без підтримки держави цю справу не можна зрушити з місця.

— Нещодавно десятки сімей працівників «ЧеЗаРи» справили новосілля у новому будинку. Здається, у Чернігові років із вісім не було такого масового «заводського» вселення. Отже, це добра ознака того, що підприємство набирає обертів?

— Справді, останнім часом ситуація з нарощуванням виробництва складної апаратури, вимірювальних приладів, побутової техніки поліпшилася, а тому ми стали регулярно платити людям зарплату. З'явилася можливість вкладати кошти у соціальну сферу. Свідчення тому — введення в дію 87-квартирного будинку. Ми запланували цього року виділити 150 тисяч гривень на лікування, оздоровлення працюючих. Щороку витрачаємо 600 тисяч гривень на функціонування заводської лікарні. Маємо літній дитячий табір на 240 місць, базу відпочинку, на якій за рік відпочиває 800 працівників заводу. Доброю ознакою життя колективу стало те, що ми почали поповнювати кадри випускниками Технологічного університету, нашого радіоприладного технікуму. Сьогодні на заводі працюють не тільки ветерани.

— Кажуть, що ваш онук хоче піти шляхом діда?

— Костя — цьогорічний випускник. Я був у нього на останньому дзвонику. Мені дуже приємно, що він вирішив учитися на інженера. Ще у п'ятому класі хлопчина добре освоїв комп'ютер, і, сподіваюся, з нього вийде непоганий сучасний спеціаліст. Хай йому щастить.

— І вам теж!

Інтерв'ю провів
Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Теплі вікна

Спонсор «ГУ»

Забудовникам і тим, хто хоче зробити свою оселю затишною, теплою, підкажемо нову адресу, яка, сподіваємося, їм знадобиться. Це Рокитнівський держлісгосп (до слова, один з кращих на Рівненщині), де нещодавно став до ладу оснащений найсучаснішим італійським обладнанням цех з виготовлення євростолярки.

Тут можна замовити вікна й двері будь-якого «фасону». Це все одне, що у кравця робити індивідуальне замовлення. Кваліфіковані оператори на «ти» зі складним обладнанням, яке слухняно втілює через задані програми ваші задуми і побажання. Точність гарантовано: довіряєся електроніці.

У цеху саме виконували замовлення для одного з держлісгоспів області. Це ще один плюс на користь рокитнівської євростолярки.

— Відгуки про наші вироби хороші, — каже директор держлісгоспу, депутат Рівненської обласної ради Анатолій Петрук. — Бо ми суворо дотримуємося технологічного процесу, не піддаємося, коли нас підганяє з термінами замовник. Бо поспішність не сприяє якості. А ми нашою маркою дуже дорожимо.

Той, хто наважиться викласти за євростолярку гроші (а коштує вона, як і все добротне, недешево), не пожалкує. Крім того, що екологічно чиста (вимоги щодо цього дуже високі), має гарний естетичний вигляд, надійна, довговічна, ще й зекономить вам до тридцяти п'яти відсотків тепла в оселі. Та й не пожолобиться з часом, як звичайна. Адже виготовлена із спеціального євробруса. Його доставляють у Рокитне з малинського цеху, що в Березнівському районі. Виготовлений він так: до радіального зрізу-центру приклеєні з обох боків тангенсальні розпили, і якщо на них потрапляє волога, радіальна частина перешкоджає жолобленню.

Щодо кольору столярки, то на ваш вибір пропонують більше шістдесяти відтінків. Процес фарбування складний і скоріше нагадує художній процес: рухи робітників умілі, виважені.

Довго милувалася виробами рокитнівських столярів й уявляла, як вони прикрасять будь-яку оселю. А якщо і ви хочете мати теплі вікна та двері, зателефонуйте до Рокитного: **(03635) 2-18-96, телефон-факс 2-25-38.**

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Краще пенсія професора, ніж доктора

Конституційний Суд України оприлюднив рішення щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу другого пункту 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 1999 року № 923 «Про перелік посад наукових працівників державних наукових установ, організацій та посад науково-педагогічних працівників державних вищих навчальних закладів III—IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на одержання пенсії та грошової допомоги при виході на пенсію відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Конституційний Суд України визнав, що Кабінет Міністрів України перевищив свої повноваження, обмеживши стаж наукової роботи шляхом його обчислення лише з дати присудження наукового ступеня або присвоєння вченого звання, і в такий спосіб проігнорував положення статті 24 названого закону, якою передбачено, що до стажу зараховується час роботи на відповідних посадах наукових (науково-педагогічних) працівників незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

Враховуючи, що при призначенні пенсій та грошових допомог у разі виходу на пенсію наукових (науково-педагогічних) працівників органами, що призначають пенсію, застосовувалося неконституційне положення постанови КМ України, Конституційний Суд України в своєму рішенні вказав на преюдиціальність свого рішення. Тобто рішення має обов'язкову силу для всіх органів державної влади.

Отже, особи, яким були призначені пенсії наукових (науково-педагогічних) працівників з дати присудження наукового ступеня або присвоєння вченого звання, мають право звернутися до органу, що призначав пенсії, із заявою про перерахунок пенсій з урахування рішення Конституційного Суду України. У разі відмови наукові працівники вправі звернутися до суду. В такому разі рішення суду однозначно буде на їх користь.

Як зазначив суддя-доповідач Олександр Мироненко, відкритим залишається питання щодо призначення пенсій науковим працівникам, які пішли на пенсію з посад наукових працівників недержавних наукових установ, організацій та посад науково-педагогічних недержавних вищих навчальних закладів, оскільки знову-таки постанова КМ України № 923, згідно з якою призначаються означені пенсії, передбачає перелік посад наукових працівників державних наукових установ, організацій та посад науково-педагогічних працівників державних вищих навчальних закладів III — IV рівнів акредитації. Але оскільки Конституційний Суд України за своїми повноваженнями не вправі самостійно ініціювати розгляд справи з цього питання, залишається очікувати, доки до Конституційного Суду не звернуться зацікавлені особи з відповідним конституційним поданням.

Марина КОВАЛЬЧУК.

У номер

Фотофакт

Миколаївський річковий порт значно збільшив обсяг перероблюваних вантажів і перевезень пасажирів. З початку року підприємство отримало понад мільйон гривень прибутку.

***На знімку:** заступник начальника порту Микола Єсипенко з докерами.*

Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

Повідомляє МНС

Відбудовують з руїн

Як ми вже повідомляли, 11—12 червня ц. р. від сильних злив, граду, шквального вітру та смерчу постраждало багато районів восьми областей України. Нині у всіх 365 населених пунктах відновлено електропостачання та зв'язок. Залишається відбудувати 546 будинків. Уже завозять необхідні будівельні матеріали.

На місцях працюють оперативні штаби облдержадміністрацій, у Житомирській області — мобільний штаб МНС України.

Вода дітям ворог?

Через несприятливі погодні умови у більшості регіонів країни купальний сезон ще не розпочався. Проте, за оперативними даними Державного координаційного центру реагування на надзвичайні ситуації, на водних об'єктах МНС України з початку року вже потонуло 86 дитини.

Дивно, але найбільше дітей загинуло не в областях з довгими морськими берегами та великими водоймами. Так, семеро дітей потонуло в Харківській, по шестеро — у Вінницькій, Чернігівській та Львівській областях.

На думку начальника ДКЦР Миколи Кострова, найбільше гине дітей в областях, що не мають великих водоймищ, саме тому, що їх там немає. Тільки-но потепліє, діти прагнуть скупатися в будь-якій ямі чи канаві. Цьому підтвердженням є те, що тоне багато малюків віком до 7 років.

Зросте небезпека у водних басейнах з потеплінням. Тому місцевим органам влади, дорослим треба вжити всіх заходів, аби убезпечити нещасні випадки на воді. За всіма водоймами мають бути закріплені відповідальні особи, які повинні виставити на пляжах рятувальні пости, укомплектувати їх підготовленими людьми та необхідним рятувальним обладнанням. ДКЦР готовий надати потрібну методичну допомогу.

Літо й вода не повинні приносити смерть дітям. Пам'ятаймо це, дорослі!

Володимир ПАШИНСЬКИЙ,
Яків ГАЛЬЧЕНКО.
Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

До Дня Конституції

Потенціал, який використовують не сповна

Учора в Харкові, у стінах Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, розпочалася дводенна наукова конференція «Конституція України — основа модернізації держави і суспільства».

Для участі в її роботі прибув Президент України Леонід Кучма.

Учасники конференції відзначали, що Конституція України 1996 року стала визначною подією в історії українського народу, важливим чинником становлення України як незалежної, демократичної, правової, соціальної держави, формування цивілізованого громадянського суспільства, досягнення громадянського миру.

Активізувалося громадське та політичне життя в Україні, йде активний процес розвитку демократичних інститутів — багатопартійності, виборчої системи, організації та проведення референдумів, поділу влади і системи стримувань та противаг, демократичних засад діяльності вищих органів влади: Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів України.

Водночас, як зазначив ректор Національної юридичної академії В. Тацій, потенціал Конституції ще не сповна використовується для докорінного оновлення суспільних відносин в усіх сферах життя. Дуже багато проблем із застосуванням Конституції як закону прямої дії. Норми Конституції часто тлумачать некваліфіковано або навіть упереджено, у правовій системі України вона стала об'єктом найбільшої довільної інтерпретації.

Виходячи з цього, учасники конференції акцентували увагу на найшвидшому прийнятті нового Цивільного кодексу, Кримінально-процесуального та Цивільно-процесуального, Адміністративно-процесуального, Земельного, Податкового кодексів та деяких інших. До того ж підкреслювалося, що вдосконалення законодавства України слід проводити у відповідності з вітчизняним державно-правовим досвідом і міжнародно-правовими стандартами, особливо щодо прав людини і громадянина.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Читачам газети змінили дієти

Спробував і виграв

(Початок на 1-й стор.).

У палаті Давид Панасович куштує азовську і чорноморську рибку удвох з нашим постійним читачем, теж не раз пораненим у боях, 98-річним Миколою Максимовичем Пономаренком, колишнім конструктором військових катерів. Обидва згадують спільних друзів — бойових побратимів, фронтові епізоди оборони і визволення рідного Севастополя, кровопролитні морські бої, за що мають «повні груди» орденів і медалей. Приємно було побачити на їхніх тумбочках «Голос України», котрий передплачують уже десять років поспіль і обговорюють кожен номер газети у гурті таких, як і самі, дідусів-ветеранів під час довгих вечірніх розмов про життя-буття та гри в шахи.

Розповіли, що вважають часопис серйозним, правдивим і безкомпромісним. Подобається їм позиція творчого колективу, погляд на нелегкі процеси становлення нашої держави. Кажуть, що мимовільними агітаторами «Голосу» стали ще під час запальних дискусій на бульварах Севастополя про перипетії розподілу Чорноморського флоту. Просили передати спасибі журналістам за газету, яка «допомагає думати» і скрашує їхні нелегкі старечі будні, та подяку колективу Кримського республіканського госпіталю інвалідів війни за чуйність, професіоналізм і працелюбність.

До речі, саме Давид Панасович, підключивши ветеранські організації, допоміг Миколі Максимовичу підлікуватися тут, у столиці Криму, хоча й важко було інваліду сюди добиратися у свої майже сто років. Бо в Севастопольський госпіталь Чорноморського флоту, що розташований майже поруч із домівкою Пономаренка, сивого захисника міста-героя чомусь не приймають, незважаючи на багаторічні прохання. Кажуть дідусеві, що лікують лише громадян Росії.

Віктор ХОМЕНКО.

Медики, читайте свій журнал

Побачив світ перший номер науково-практичного журналу «Охорона здоров'я України», який не має аналогів серед медичних видань. Хоча б тому, що його головний редактор — міністр охорони здоров'я України Віталій Москаленко.

Видання висвітлюватиме сучасні проблеми організації та вдосконалення медичної допомоги. На сторінках журналу фахівці зможуть прочитати публікації про впровадження системи медичного страхування та інституту сімейних лікарів. Особлива увага приділятиметься профілактиці захворювань.

Оксана ГОЛУБ.

Опитування

«Добровільно пішов...»

У Кіровограді члени молодіжної організації «Батьківщина молода» в людних місцях: на зупинках громадського транспорту, майданах, у парках, скверах проводили опитування. Питання кіровоградцям ставили ті самі, що ініціатива група пропонувала на референдум. Із 500 опитаних респондентів понад 80 відсотків висловилися за те, щоб Леонід Данилович «добровільно пішов у відставку».

Олег БОНДАР.

Нео-половецькі танці на клаптику Європи

Питання руба

Торік на гастролях у Києві знаменитого скрипаля Сергія Стадлера нещадно глушили потужними динаміками. Швидше за все, ті, хто це робив, про таке не здогадувалися, та, ймовірно, поняття не мали, хто такий Стадлер. Хоча він — не єдиний музикант, потерпілий від масових гулянок на Європейському майдані під час власного концерту в Колонному залі імені Лисенка Національної філармонії (на знімку).

На прес-конференції за підсумками 137-го концертного сезону тема Європейського майдану викликала солідарність журналістів з дирекцією філармонії. Не тому, що присутні або безнадійно старі, або хворі на святенництво. Просто в таких ситуаціях усі спостерігають не що інше, як боротьбу культури з безкультур'ям. Бажання декого бути європейцем (претензійна назва площі не означає наближення до цивілізації) дисонує з чумними забавами. А також з тим, що після них залишаються биті пляшки та стійкий сморід громадської вбиральні. До того ж, галасливі радощі неандертальців у центрі столиці навряд чи духовно збагачують молодих українців.

Комунальні служби, слід віддати їм належне, оперативно замітають сліди «вишуканих» розваг. Після випадку зі Стадлером керівництво філармонії написало листа до київського міського голови Олександра Омельченка з проханням «щось зробити». Міський голова пообіцяв: під час концертів дійства на майдані не проводитимуться. Як засвідчила дирекція філармонії, і після листування обидві території продовжували жити кожна за своїми законами. Зокрема, на фестивалі «Музичі прем'єри сезону» над Колонним залом лунало закличне: «Мальчики, девочки, взяли пиво в руки!..».

У суботу до філармонії завітають Папа Римський та глави українських церков. На цей день (чи випадково?..) знову намічено великі гульки. Журналісти сперечалися: хто — міський голова чи український Президент — наділений більшими повноваженнями, щоб захистити один з провідних закладів культури в нашій країні? Може, ми, журналісти мистецької тематики, дещо наївні в питаннях влади, однак справді: хто?..

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

P. S. Якщо відповідь на запитання незабаром не буде знайдено, то не варто дивуватися насінню в метро, хамству в магазинах і тотальній невихованості.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Віки спливли, та демони ті самі

Прем'єра

На прем'єру опери «Мойсей», що відбудеться 23 червня на сцені Львівського академічного театру опери і балету, я не піду. По-перше, далеко — їхати аж до Львова, по-друге, гадаю, що всі квитки розпродано на півроку наперед. Побачити театральне дійство, участь у якому бере майже 250 артистів (загалом у постановці бере участь близько двох тисяч), хочеться дуже. Але, якщо це неможливо, хоча б послухати її варто. Про це можу заявити впевнено, адже організатори подбали, щоб майже водночас із прем'єрою в продажу з'явилися якісні відеоверсії, компакт-диски та аудіозаписи опери. Подбали також і про те, щоб її показали по телебаченню. Адже йдеться про значну подію в культурному житті нашої країни, зауважимо чесно, не надто багатої на масштабні фінансовоємні постановки.

Композитор Мирослав Скорик до сюжету поеми Івана Франка «Мойсей», від часу написання якої скоро мине сто років, думав звернутися вже давно. Тому на прохання Львівського оперного театру до свого, знову-таки, сторічного ювілею написати музику на лібрето Богдана Стельмаха радо відгукнувся. До ювілею театру, що святкували торік, не встигли з об'єктивних причин. Серед яких були і фінансові, адже така велика постановка вимагає чималих грошових вливань. Тому, коли стало відомо про візит до України Папи Івана Павла II, з пропозицією про спонсорство вирішили звернутися і до нього. Так у театру з'явилися гроші Ватикану, надія на прем'єру, а в української опери — шанс заявити про себе на весь світ.

До речі, як сказав Мирослав Скорик, ця музика має географію: її писали і в Україні, і в Сполучених Штатах, і, навіть, в Австралії. Протягом двох років. Передпрем'єрним показом композитор залишився задоволений. Бажання поставити «Мойсея» виявила українська діаспора у Вашингтоні.

Це в планах. А поки що всі говорять про символічність «Мойсея». Про актуальність образу пророка «в своем отечестве», незважаючи на давність сюжету. Про багатогранність та трагізм біблійного героя, який присвятив себе своєму народові. Шляхом завдовжки у 40 років пустелею Мойсей вивів народ з неволі, але за зневіру і відчай був покараний Господом: землю обітовану побачив, але не ступив на неї.

Кажуть і про те, що напередодні десятиріччя незалежності Україна все ще чекає на свого Мойсея. Подібно до героїв поеми, бореться вона проти своїх внутрішніх демонів і ворожих сил іззовні, шукає свій шлях і місце в світі. Отже, століття минули, а проблеми, наче демони, залишилися. І слово Івана Франка — злободенне, як ніколи.

Юлія ПОТАПЕНКО.

На знімку: сцена з опери «Мойсей» під час передпрем'єрного показу.

Свята

Корабель під співочими вітрилами

«Трієра» в перекладі з грецької означає корабель. Романтичний образ давнього судна, яке колись борознило Середземне море, став символом міжрегіонального музичного форуму «Співуча трієра». Він відбувся в селі Урзуф Першотравневого району.

Організатори заходу — управління культури Донецької обласної держадміністрації, обласний навчально-методичний центр культури, обласне відділення Національного музичного союзу, місцева влада Першотравневого району та Урзуфа.

Музичне свято зібрало виконавців з усієї України. Зі Львова завітав ансамбль народної музики «Гомін Карпат», із Чернівців — вокально-інструментально-хореографічний ансамбль «Водограй», із Хмельниччини — ансамбль естрадної пісні «Ретро». Порадували кращі колективи Донеччини, серед яких фольклорні ансамблі Донецького Національного університету «Дівина» і дитячої школи мистецтв №2 «Співаночки», народні вокальні ансамблі палаців культури імені Пушкіна «Синтез» та імені Куйбишева «Шахтарочка».

Широка географія якнайліпше відповідала головній ідеї заходу —розповсюдження української музичної культури на Донеччині, пропагування кращих її мистецьких здобутків. Свято не обмежилося лише традиційними концертами, було підготовлено навчальні програми з консультаціями фахівців, а також театралізовану виставу «Зелене свято». Символічно, що в останній день форуму учасники зустрічали світанок на березі Азовського моря.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

Екранна перлина

Моделі

Змагатися у красі для Ольги Бурої — не новина. Кілька років тому вона перемогла у конкурсі «Міс Київ». А тепер уже відома теледива отримала премію «Чорна перлина» в номінації «Краща модель — телеведуча». До речі, зразковими манекенниками визнано також Сергія Комаровського, Жанну Пікулю — професійних моделей, Ольгу Крюкову, Наталю Могилевську, Олександра Пономарьова — співаків. Звісно, кожного у своїй категорії.

На знімку: Ольга Бура — жінка, яку носять на руках.

Фото Віктора ПОБЕДИНСЬКОГО (УНІАН).

Війна на полотнах

Арт-подія

У рамках Всеукраїнської програми «Духовні скарби України» в Українському домі відкрилася виставка «Реквієм», присвячена 60-й річниці початку Великої Вітчизняної. Кожний експонат — понад сорок художніх картин з фондів музеїв Київщини, що відтворюють страхіття найкривавішої війни, — звучить гучним набатом. Це —полотна, портрети, плакати, гобелени 29 митців, на яких — людські жертви, випробування, героїзм захисників рідної землі.

Виставка «Реквієм» «звучатиме» до 8 липня.

Уляна СОФІЙСЬКА.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311110.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Засновник і видавець – Верховна Рада України